

Grodden

EN ÄGARTIDNING FRÅN LANTMÄNNEN | LÄS MER PÅ WWW.LANTMANNEN.COM | NR 4 | SEPTEMBER | 2015

LEDAREN | SID 2

*Internationella
kontakter är
avgörande*

**Dags för lansering
av nya Nötfor** SIDAN 4-5

**Forskning
versus gulrost**
SIDAN 6-8

SKÖRDDETIDER ÖVER HELA LANDET

SIDAN 12-15

Fjällkor
för framtid
i norr

10

Rätt foder gör
hästen till en
vinnare

16

Lantmännen

Grodden

REDAKTION

Grodden, Lantmännen, 205 03 Malmö
Tel växel: 010-556 00 00
grodden@lantmannen.com

CHEFREDAKTÖR: Anna Carlström
Tel: 010-556 09 68
anna.carlstrom@lantmannen.com

REDAKTÖR: Helena Holmkrantz
Tel: 010-556 06 43
helena.holmkrantz@lantmannen.com

LAYOUT: Jan Reinerstam, Pagarango

OMSLAGSBILD

Christian Radby, Raby gård kan glädjas åt en stor skörd. Bild: Hans Jonsson

UPPLAGA

Grodden är Lantmännenkoncernens informations-tidning till ägarna. Lantmännens medlemmar (ägare) får tidningen som medlemsförmån. Upplagan är cirka 43 000 exemplar. Tidningen utkommer med 6 nummer per år.

TRYCKERI: V-Tab i Västerås

DISTRIBUTION

Tidningen distribueras som posttidning B till ägarna. Den distribueras även internt inom Lantmännen.

ADRESSÄNDRING

Medlemmar: Meddela kundregistret.
Tel 010-556 00 00
Kundregister.ssc@lantmannen.com
Övriga: Kontakta redaktören

ANNONSBOKNING

Mnemonista
Kontaktperson: David Martinez-Lundström
E-post: david@mnemonista.se
Tel: 0735-699 350

ANNONSMATERIAL

Tekniska upplysningar: Annonser ska levereras till Mnemonista, som tryckfärdiga pdf-filer, bilder i 300 dpi. E-post: david@mnemonista.se

ANNONSFORMAT (I MM) OCH PRISER

FORMAT	MÅTT (MM)	PRIS
1/1 sida (satsyta)	225x320	18 500:-
1/1 sida (utfallande*)	250x350	18 500:-
1/1 sida (sista sidan*)	250x320	20 500:-
1/2 sida (stående)	106x320	10 500:-
1/2 sida (liggande)	225x155	10 500:-
1/4 sida (stående)	106x155	5 600:-
1/4 sida (liggande)	225x74	5 600:-
1/8 sida (stående)	49x155	3 100:-
1/8 sida (liggande)	106x75	3 100:-

* +3 mm skärsmån vid utfallande

Moms tillkommer på samtliga priser.
Priserna ovan baseras på färdigt material, enligt tekniska upplysningar. Övrigt arbete debiteras.

PRELIMINÄR UTGIVNING 2015 (med reservation för ändringar)

Nr	Materialdag	Utgivning
5-6	13/11	Vecka 50

BILAGOR

För bokning av bilagor, kontakta redaktören
Telefon 010-556 06 43

Enkel A4	80 öre/ex
Dubbel A4	90 öre/ex
Enkel A3	90 öre/ex
Urval av adresser	500 kr

Färdigtryckta bilagor ska vara tryckeriet till handa minst 5 dagar före tryck

Lantmännen

Lantmännen är en av Nordens största koncerner inom lantbruk, maskin, energi och livsmedel. Exempel på våra varumärken är AXA, Kungsörnen, GoGreen, Hatting, Schulstad och Gooch. Vi ägs av 30 000 svenska lantbrukare, har cirka 8 500 anställda, har närvaro i ett 20-tal länder och omsätter 33 miljarder kronor.

Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har lunnits i generationer hos våra ägare. Genom att vi har forskning, utveckling och verksamhet i hela kedjan så kan vi tillsammans ta ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på: www.lantmannen.se/omlantmannen

Signerat

Höststart med stärkta positioner

Efter en ovanligt kall sommar kom en fantastisk augusti som rivstartade skörden. I skrivande stund har vi kraftiga regn och översvämningar i delar av landet, men jag hoppas att tröskorna snart kan börja rulla igen! Både Lantmännen och andra har prognoser på rekordskörd, men facit har vi inte förrän skörden är avslutad.

Redan i mitten på juli gick vi ut med en prognos om en stor skörd, och om man räknar baklänges så var en god övervintring och stora arealer höstsådda grödor bakgrunden till detta, men även de vårsådda grödorna har på många platser i landet levererat bra avkastning. Den våta sommaren gjorde också sitt och nu finns flera rapporter som visar på en mycket god skörd. En bra skörd är mycket positiv både för både det svenska lantbruket och för Lantmännen. I vårt närområde ser vi stora skördar i Baltikum och spannmål med god kvalitet i övriga Europa, vilket givetvis påverkar både efterfrågan och pris. I det här sammanhanget vill jag gärna nämna ett mindre förvärv som vi gjorde i Litauen i somras via vårt hälftenägda företag Scandagra. Förvärvet stärker Lantmännens position på de växande baltiska marknaderna och är ett viktigt led i tillväxtstrategin för Lantmännens spannmålsaffär och en liten pusselbit mot målet att Lantmännen ska vara ledande inom handel med spannmål och oljevaxter i Östersjöområdet.

Under sommaren har mjölkproduktionen och den pressade lönsamheten i mjölknäringen fått stor uppmärksamhet. Mjölken är basen för jordbruket i många delar av landet och utvecklingen påverkar förutom många av er lantbrukare även oss på Lantmännen, både på maskinområdet och på fodersidan. Det är därför positivt att vi kan lansera en ny generation Nötfor som kan bidra till en lönsammare mjölkproduktion. Fodret är ett resultat av ett forskningssamarbete mellan Lantmännen, holländska Agrifirmoch norska Felleskjøpet. Här ser man tydligt Lantmännens styrka. Genom ett brett internationellt kontaktnät och fokus på innovation har vi unika möjligheter att bidra till ett mer konkurrenskraftigt svenskt lantbruk. Vårt arbete för att sänka kostnadsnivån inom vår industri pågår och har gett tydligt positiva effekter. Med lägre tillverkningskostnader kan Lantmännen bli en ännu mer konkurrenskraftig aktör på fodermarknaden, till gagn för svenskt lantbruk. Mer om Nötfor på sidan 4.

Att internationella kontakter kan vara avgörande för affärer är inte minst Agroetanols ökande export av etanol till Tyskland ett bra exempel på. Medan det i Sverige råder osäkerhet om reglerna för omställning till mer förnybara drivmedel har Tyskland arbetat aktivt för att minska bilismens miljöpåverkan, och för att uppnå EUs miljömål har man från 2015 infört regler som premierar minskad klimatpåverkan. Agroetanols etanol minskar koldioxidutsläppen med över 95 procent jämfört med bensin och betalas därför med ett högre pris i Tyskland. På kort tid har Agroetanol sålt mer än hälften av sin etanolproduktion för 2015 till den tyska marknaden. I Tyskland är man beredd att betala mer för bränslen med hög klimatprestanda och det har lett till betydande resultatförbättringar för Lantmännen Agroetanol. Att Lantmännen agerar på en internationell marknad är inget

” Jag är övertygad om att de satsningar vi gör på bland annat foderområdet kommer att bidra till att stärka det svenska lantbrukets konkurrenskraft.

nytt, men här ser vi verkligen nyttan av detta. Det är ett konstaterande som också kan tillämpas på fler områden inom koncernen.

Ett viktigt arbete inom vår livsmedelsverksamhet är integrationen av VAASAN i Lantmännen. Arbetet flyter på mycket väl och VAASAN's produkter kommer att bli ett betydande tillskott till vår produktportfölj och stärker dessutom vår närvaro på flera marknader i Östersjöområdet.

På samma sätt som arbetet med skörden dragit igång ute på gårdarna har arbetet på Lantmännen satt hög fart igen. I den här ledaren har jag velat ge några konkreta exempel på hur vi arbetar med vår långsiktiga inriktning, Strategi 2020. Den tydliga inriktningen, med lantbruksföretaget i centrum, och fokus på tre tillväxtområden – lantbruksnära affärer, Cerealia och Unibake samt Swecon – ger oss en viktig kompassriktning för arbetet och vår utveckling. Jag är övertygad om att de satsningar vi gör på bland annat foderområdet kommer att bidra till att stärka det svenska lantbrukets konkurrenskraft. När Lantmännen levererar bra resultat i sina industriella verksamheter finns dessutom förutsättningar att vidmakthålla en hög utdelningsnivå, återigen till gagn för svenskt jordbruk.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att så gott som alla våra affärer fortsätter att utvecklas väl. Den positiva inledningen på året har fortsatt och vi har tagit flera steg för att fortsätta förbättra våra befintliga verksamheter och för att skapa tillväxt inom nya områden. Missa inte att läsa mer om Lantmännens utveckling under 2015 i vår rapport för Tertial 2. Den släpps den 1 oktober. Avslutningsvis vill jag önska er alla en fin höst!

Per Olof Nyman
Vd och koncernchef

Renseri-verksamheten koncentreras till fyra orter

Utsädesrenseriet i Uppsala avvecklas under hösten. Lantmännen Lantbruk har tagit beslutet efter att ha sett över sin totala renserikapacitet och struktur. Målet med åtgärden är att öka konkurrenskraften och effektivisera verksamheten.

Lantmännen Lantbruk har sett över hela sin renserikapacitet och struktur vilket lett till ett beslut om samordning för att skapa en effektivare verksamhet. Renseri-verksamheten kommer att koncentreras till befintliga renserier i Skara, Skänninge, Eslöv och Klintehamn. Samtidigt pågår ett aktivt arbete för att flytta spannmålmottagningen i Uppsala till en bättre placering i närområdet.

Spannmålmottagning

Intill renseriet i Uppsala har Lantmännen en spannmålmottagning och den stadsnära placeringen begränsar såväl tillgängligheten som möjligheten att utveckla anläggningen. Därför söker Lantmännen aktivt efter en bättre placering i närområdet.

– Anläggningen i Uppsala ligger i nära anslutning till bostäder, vilket gör det svårt att utveckla verksamheten långsiktigt, förklarar Johan Andersson, chef för

division Lantbruk, och fortsätter: – Mälardalen är ett mycket viktigt spannmålsområde och i takt med att lantbruket effektiviseras och större arealer odlas ökar kraven på vår mottagningskapacitet. Vi fortsätter därför att utveckla vår anläggningsstruktur. I Mälardalen kommer det att innebära att vi öppnar nya spannmålmottagningar med bättre tillgänglighet, ökad mottagningskapacitet samt förbättrad hamnutlastning säger Johan Andersson.

Förändringen är en av flera åtgärder för att kunna erbjuda det svenska lantbruket de bästa sorterna till konkurrenskraftiga priser och därmed öka försäljningen och marknadsandelarna i utsädesaffären.

MBL-förhandlingar har inletts och personalen har informerats om förändringen. Formellt beslut om nedläggning fattas först när MBL-förhandlingarna har avslutats. Målet är att kunna stänga renseriet per den 31 december 2015.

– För att ge utsädesodlarna i området en möjlighet att anpassa sin produktion kommer villkoren att förändras successivt, säger Peter Annas, chef för Utsädesenheten på Lantmännen Lantbruk.

Trainee med uppdrag emissionsinsatser

Med start i augusti och några månader framöver har medlemsavdelningen på Lantmännen en extra resurs i form av en trainee vid namn Pauline Lidberg. Hon har fått i uppdrag att undersöka hur man kan öka kännedom och hand- del med emissionsinsatser som är en viktig del i medlemmarnas ägarskap av Lantmännen.

– De här första veckorna har varit väldigt intressanta. Jag har försökt sätta mig in i ägarstrukturen och hur utdelningen

till våra ägare fungerar. Det är dessutom fascinerande att det varit en större efterfrågan på att köpa emissionsinsatser än att sälja dem under hela 2015, säger Pauline.

Pauline tillhör Lantmännens traineeprogram som är upplagt som fyra uppdrag i olika delar av koncernen. Tidigare under traineeprogrammet har Pauline bland annat jobbat med säljstödssystem på Gooh, drivmedelsprojekt på Agroetanol och distributionsuppdrag på Unibake i framför allt Ungern.

Forskningsstiftelsen utlyser året anslag

Lantmännens Forskningsstiftelse har nu öppnat årets utlysning. Stiftelsen har sammanlagt en årlig budget på 15 miljoner kronor inom tre prioriterade områden – Lantbruk och maskin, Energi och gröna material och Livsmedel och förpackningar. Sista ansökningsdag är den 30 september.

Lantmännens Forskningsstiftelse satsar på extern vetenskaplig forskning vid universitet, högskolor och institut. Just nu deltar stiftelsen i runt 40 olika projekt. Exempel på

lyckade satsningar är forskning om fiber och fullkorn som resulterat i ett stort antal nya produkter på livsmedelssidan. Forskning med inriktning på biologisk bekämpning har lett till minskad användning av kemiska bekämpningsmedel i lantbruket.

– Genom stiftelsen vill vi vara med och utveckla idéer som kan ge ökat värde i hela kedjan från jord till bord, säger Helena Fredriksson, forskningschef och ansvarig för stiftelsen.

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/ Maskin SE		Gällande från 20 april 2015	
Kundreskontra Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag		11,70 %
Kundreskontra Finansieringstjänst	efter förfallodag efter kravdatum		5,45 % 11,70 %
Ränta vid förskotts betalning	endast medlemmar		1,10 %
Avräkningskonto	tillgodo skuld spannmålsförskott		1,10 % 1,70 % 1,70 %
Sparmedel Kapitalkonto	endast medlemmar endast medlemmar		1,10 % 1,10 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Handel med emissionsinsatser

Orderperiod Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris procent	Omsatt volym kronor
2015				
10	8	13	115	746 093
9	5	11	131	911 647
8	3	25	125	1 351 021
7	5	19	118	1 217 555
6	14	56	114	3 700 475

Kommande orderperioder

1-7/10, 13-28/10, 3-18/11, 24/11-9/12

Kompletterande information, handelsregler och orderblankett för köp/sälj finns på www.lantmannen.com. Orderblanketten finns tillgänglig ett par dagar före varje handelsperiod.

Vi vet hur man smörjer maskiner

Vi är riktigt stolta, i över 45 år har vi smörjt maskiner till lantbruket, många av maskinerna gör fortfarande sitt jobb. Vi kan erbjuda smörjmedel som passar både de riktigt gamla trotjänarna och de moderna maskinerna med de högsta kraven.

Våra produkter är utvecklade och producerade i Sverige. Det krävs erfarenhet och kompetens för att ta fram produkter som ska klara ett nordiskt tuft klimat med stora temperaturskillnader. Vi vet hur man tillverkar smörjmedel till maskiner som ska jobba utan driftsstörningar och hålla länge.

Vi smörjer Sverige sedan 1968.

www.agrol.se

Nya fodersortimentet

Ska bidra till lönsamhet för mjölkbönderna

Den 15 september lanserade Lantmännen Lantbruk ett nytt Nötforsortiment för mjölkkor.

– Vi är extremt nöjda med resultaten vi sett vid försöken av det nya sortimentet. Vårt mål har varit att utveckla ett foder utifrån ett hållbarhetstänk som bidrar till gårdens lönsamhet. Det har vi uppnått och det kommer man som kund att märka, säger Kajsa Öhman produktchef för Nötför på Lantmännen Lantbruk.

Bakom det nya sortimentet ligger fyra års intensivt utvecklingsarbete. Forskningsarbetet med holländska Agrifirm och norska Felleskjøpet har haft stor betydelse, men också den unika möjligheten till praktiska foderförsök på Nötcenter Viken.

Dessutom har det nya sortimentet testats på gårdar från norr till söder. Resultatet är ett foder som bidrar till högre fodereffektivitet och möjliggör därmed en lönsammare mjölkproduktion. En omöjlig kombination kan tyckas, men hemligheten ligger i att balansera alla parametrar och att utnyttja råvarorna rätt.

I försöken har bland annat kopplingen mellan proteinkvalité och hur väl proteinet tas upp i tarmen hos djuret studerats.

– I utvecklingsarbetet har vi lagt stor

vikt vid att utnyttja aminosyrorna maximalt. Vi har bland annat lyckats sänka proteinhalten i fodret, utan att det inverkar negativt på proteinhalten i mjölken. Det påverkar inte bara foderekonomi positivt, det ger också mindre kväveutsläpp och därmed mindre kvävebelastning på gården. Dessutom gör det oss mindre sojoberoende, fortsätter Kajsa.

Högre proteinkvalité

Ett annat resultat av den högre proteinkvalitén är en sänkt ureanivå i mjölken. Samtidigt har försöken visat en högre proteinhalt i mjölken, vilket också bidrar till en högre lönsamhet för mjölkproducenten.

Arbetet att få ut så mycket som möjligt av fodret och ge bästa förutsättningar för den högpresterande kon, omfattar

” Vi jobbar för ökad lönsamhet hos svenska mjölkproducenter och där är produktiviteten hos kon är avgörande.

också att studera vilka ämnen som driver på mjölksyntesen och hur ämnen som kon tar upp påverkar hormoner och stimulerar metabolismen.

– Vi jobbar för ökad lönsamhet hos svenska mjölkproducenter och där är produktiviteten hos kon avgörande. Med det nya sortimentet har vi hittat rätt väg, säger Kajsa och ser nöjd ut.

Text & bild: Lena Jasslin

Täcker alla behov

Solid, Mingla, Unik och Vida utgår och ersätts av det nya sortimentet som omfattar Komplet, Konkret och Addera. Det nya sortimentet täcker alla de behov och förutsättningar som kan dyka upp på en gård.

Vill du veta mer om det nya sortimentet kontakta din lokala säljare hos Lantmännen.

Sommarens mest fotograferade bal

I början av sommaren utlyste Lantmännen Lantbruk tillsammans med Bröstcancerfonden, Tama och Trioplast en fototävling på Instagram, där alla utmanades att ta den bästa, roligaste och vackraste bilden på en bal – med rosa plast eller rosa nät.

Intresset för tävlingen visade sig vara stort

och snart strömmade tävlingsbidragen in. Juryn har sedan haft ett hårt arbete att välja mellan de över 250 bilderna som kommit, men föll till sist för en hoppfull bild tagen mitt i ett fält fyllt av balar. "Fantastisk bild med fint ljus och kontrast. Den fina rosa balen får fint sällskap med övriga balar på fältet. Hopp om

Tävlingsresultat

framtiden och livet! var juryns motivering till vinnarbilden. Vinnarna har kontaktats via Instagram och får sina priser med posten.

Genom de rosa balarna har Lantmännen, Tama och Trioplast valt att stödja bröstcancerforskningen. 150 kr för varje såld rulle rundbalsnät och 25 kr för varje såld rulle rosa

sträckfilm har gått till Bröstcancerfonden. Många nappade på idén. Både nät och film såldes slut på extremt kort tid och samlade in närmare 200 000 kr till forskningen kring bröstcancer.

Ta steget in i en rosa traktor

VALTRA

**10.000 kronor till
bröstcancerforskningen**

Först kom balarna – nu kommer traktorerna

Lantmännen Maskin och Valtra avsätter tillsammans tiotusen kronor till Bröstcancerfonden för varje rosa Valtra-traktor som säljs (oavsett modell). Kampanjen pågår till och med den 30 november 2015. Våga ta steget och hjälp oss hjälpa.

Färgen gör skillnad!

Bröstcancerföreningarnas
Riksorganisation
BRÖSTCANCERFONDEN

90 SVENSK
INSÄRLINGS
KONTROLL

**YOUR
WORKING
MACHINE**

Läs mer om Valtras modellprogram
på www.lantmannenmaskin.se

www.lantmannenmaskin.se, 0771-38 64 00
www.kalmarlantman.se, 0480-611 00

**Lantmännen
Maskin**

Gulrost var inget stort bekymmer för svenska odlare för fem-tio år sedan. Nu kommer angreppen på bred front, över allt där det odlas vete dyker svampen upp och sorter som tidigare varit rena utsätts för stora angrepp. Nya svampraser uppstår genom mutation varje år och växtförädlingen har svårt att hinna med.

Vad är det som gjort gulrosten så aggressiv och vad kan växtförädlingen göra?

I Svalöv träffar vi växtförädlaren Tina Henriks-son som berättar om hur utvecklingen fått växtförädlingen att söka sig nya vägar. Och på SLU på Ultuna möter vi forskarna Anna Berlin och Lina Sjöholm med uppdrag gulrost. I ett projekt, finansierat av Lantmännens forskningsstiftelse, ska de kartlägga gulrostens minsta beståndsdelar i ett försök att hitta de egenskaper som får gulrosten att bli aggressiv.

Text och bild: Helena Holmkrantz

De fem senaste åren har nya aggressiva raser av gulrost invaderat svenska åkrar. Svampen muterar snabbt och en vetesort som varit helt fri från rost ena året kan vara kraftigt angripen nästa år.

Tina Henriks-son, höstveteförädlare på Lantmännen Lantbruk i Svalöv, förklarar att utvecklingen fått växtförädlingen att söka sig nya vägar för att hitta en hållbar resistens. Hon följer också gulrostprojektet på SLU noga och förser forskarna med prover och information om vad som händer i fält efter hand.

Gulrosten ökar i hela Sverige från att i många år framför allt varit ett sydsvenskt problem. Gulrost var en icke-fråga i Mellansverige bara för några år sedan. 2008 började de första angreppen dyka upp i Mellansverige, först i rågvete, sedan även i vete. Förr om åren kunde man räkna med gulrostangrepp i framför allt höst- vete kanske vart femte år. I dag ser vi gulrost i såväl höst- som vårvete samt rågvete, i stort sett varje år samtidigt som problemet alltså spritt sig norrut i landet.

Gulrost är relativt lätt att bekämpa om man hittar angreppet i tid och sätter in svampbekämpning direkt. Men den lavinartade spridningen och den extra kostnad som bekämpningen medför gör att det satsas en hel del resurser på att ta fram resistenta sorter. Att skapa en större kunskapsbank kring gulrost är också det en del i arbetet.

Vad tror man då är anledningen till ökningen av gulrost?

Milda vintrar kan ge förutsättningar

för rosten att övervintra, så klimatförändringar med mindre vinterkyla kan öka trycket. Regn och fukt är också något som svampen trivs med, svalt vårar och somrar som årets har gynnat gulrosten. Däremot tycker svampen inte om störtregn eller torrt, varmt klimat. Tidigare försök med sporfällor har visat hur vanlig gulrosten är, det tycks alltid finnas sporer i luften. Hur allvarligt angreppet sedan blir i åkern beror på klimat, gröda och växtskydd. Men även om klimatet spelar stor roll för förutsättningarna är orsaken bakom ökningen troligen en annan, nämligen nya svampraser:

– Tidigare sa man alltid att gulrost kom med vindarna från England, men de raser av gulrost vi ser nu i både Sverige och Danmark är svampraser som inte finns på de brittiska öarna, konstaterar Tina.

Det är inte möjligt att avgöra vilken gulrostras man har i sitt fält med blotta

” Tidigare sa man alltid att gulrost kom med vindarna från England, men de raser av gulrost vi ser nu i både Sverige och Danmark är svampraser som inte finns på de brittiska öarna.

gulrosten

Forskarna letar bot mot gulrosten

Tina Henriksson, höstveteförädlare på Lantmännen Lantbruk i Svalöv.

ögat. Det måste ett laboratorium avgöra. Utvecklingen av en ny svampras kan gå mycket fort och för lantbrukarens del innebär det att extra observans är nödvändig. Att kontrollera fält, även de med så kallat resistent sorter har blivit en nödvändighet.

Tina tar höstvetesorterna Cumulus och Nimbus som exempel. De var helt rena när de lanserades för några få år sedan. Men mycket snart efter lanseringen fick de stora angrepp av en ny svampras. Samma sak hände med höstvetesorten Tulsa. Ännu en helt ren sort som angrips av en ny svampras.

– Den snabba utvecklingen har varit ett problem för oss inom växtförädlingen. Tidigare satsade vi på att få fram sorter som var helt fria från gulrost, men efter ett litet tag muterade svampen och en ny ras som angrep även helt rena vetesorter uppstod.

Kanske är det just i växtförädlarnas hårda arbete för att få fram rena sorter som kärnan ligger:

– Vi tror att en av anledningarna till den snabba utvecklingen är att de rena nya sorterna skapat ett större tryck på själva svampen och fått den att mutera. Nu prövar vi en ny strategi som innebär att vi försöker ta fram vetesorter som angrips – men bara till viss del. Förhoppningsvis kan det innebära att trycket på svampen minskar och samtidigt att angreppen blir så begränsade att de är lätta att bekämpa, förklarar Tina och visar runt i försöksfälten i Svalöv, där årets svala vår och somrar skapat idealiska förhållanden för gulrosten. I juni månad är skillnaden mellan de olika rutorna, parcellerna, i fälten tydlig. En del är kraftigt gula, andra bara lite och några rutor har inga gulrostangrepp alls. För förädlarna är alltså för närvarande strategin inte att

leta upp de grönaste fälten, utan snarare de som är lite lagom gulfärgade av rost.

Parallellt med den nya förädlingsstrategin arbetar forskarna på SLU på Ultuna med sitt projekt som förhoppningsvis ska leda till att man ska kunna kombinera screening för olika genmarkörer med vanlig förädling (se artikel på nästa sida).

Även andra länder har fått upp ögonen för den extrema utvecklingen av nya svampraser i Sverige och Danmark. Tyskarna har exempelvis inte sett några förändringar i angreppen ännu, men följer med vaksamma ögon utvecklingen i norr. I Danmark läggs stora resurser på att få bukt med problemen och man har inrättat ett internationellt centrum för rostforskning. De svenska växtförädlarna samarbetar med centret och det är bland annat där de nya rostraserna analyseras och definieras.

Forskarna letar bot mot gulrosten

Anna Berlin och Lina Sjöholm på SLU på Ultuna ägnar det närmaste året åt gulrost. Projektet finansieras bland annat av Lantmännens forskningsstiftelse och den grundläggande frågan är: varför är vissa gulrostraser mer aggressiva än andra och hur kan växten försvara sig?

Text och bild: Helena Holmkrantz

– Gulrost är det allvarligaste hotet mot vete, den enskilt största skördeminskande faktorn och så är det över hela världen. Därför hoppas jag att vi kan göra skillnad med vår forskning. Det som gör projektet extra intressant är att det vi gör på grundforskningsnivå kan komma till praktisk nytta. Det är roligare med forskning som kommer till användning, menar Lina, som har den praktiska odlingen i sin närhet i familjen.

Hur kan resultatet komma till användning?

– Det är svårt att förädla in egenskaper som ger en varaktig resistens när du har med en så aggressiv svamp att göra som gulrost. Men om vi kan leta upp egenskaper i materialet som aktiveras när plantan smittas med gulrost finns det stora möjligheter att gå vidare med den kunskapen inom växtförädlingen, förklarar Anna som även hon brinner för forskning med praktisk tillämpning.

Undersökning på gennivå

För projektet har man valt ut tre olika vetesorter, som kommer att smittas med tre olika gulrostraser. Plantorna kommer att vara i lite olika växtstadiet, odlas i växthus och utsätts för idealiskt "svampvädret". När plantorna är riktigt infekterade tas prover som undersöks i laboratoriet. Genom att göra en så kallad RNA-sekvensering kommer man där att titta på alla aktiva gener, både i grödan och

svampen för att försöka hitta vilka gener som är kopplade till aggressivitet och vilka gener som är kopplade till resistens. Det är i RNA som egenskaperna uttrycks, RNA speglar därför det som händer i plantan och visar vilka delar som är aktiva. Den allra största arbetsuppgiften börjar när analyserna från laboratoriet är klara. Då ska den enorma datamängden gås igenom för att hitta ledtrådar i växtens försvar mot svampen. Det är lite som att hitta en nål i en höstack, men om man lyckas är vinsten desto större. För att nå bästa möjliga resultat i

Pär Johan Löf, Lantmännen FoU.

dataanalysen jobbar man inom projektet ihop med forskare från engelska Norwich.

Räcker det att använda tre vetesorter, täcker man verkligen in tillräckligt mycket då?

– Vi har valt de tre viktigaste sorterna som används som utgångspunkt i mycket av förädlingen. Men visst hade det varit intressant att undersöka fler sorter och egentligen hade jag velat kolla några vilda släktingar också, men det måste vara hanterbart för att rymmas i projektet. Hittar man signalerna i det här lilla materialet är det ju möjligt att gå vidare och screena ett större material, kommenterar Lina.

Forskning kompletterar fältarbetet

Pär Johan Löf är ansvarig för lantbruksforskningen inom Lantmännen FoU och

Lina Sjöholm och Anna Berlin, SLU på Ultuna.

Lantmännen Forskningsstiftelse. Han tror mycket på projektet:

– Växtförädlingen är på väg att flytta in i datorn. Det är ett komplement till hantverket i fält. Vi kan förstås inte sluta med fältarbetet, men datoriseringen stöder och snabbar på förädlingen. Efter-

som gulrost är ett allt större problem känns det här projektet viktigt och vi har valt att gå in som stor finansiär. Vi hoppas förstås på ett resultat som vi kan använda praktiskt i växtförädlingen så småningom.

GoGreen satsar på Raw Food

GoGreen hänger på trenden med Raw Food och lanserar ett nytt koncept. Intresset för Raw Food har växt lavinartat på den nordiska marknaden under de senaste åren. Att inte äta mat som upphettats till över 42 grader anses vara både nyttigt, då alla näringsämnen bevaras, samt välgörande för kroppen och matsmältningen. GoGreen har därför lanserat fem produkter på den svenska marknaden med utgångspunkt i Raw

Food. Ett koncept som döpts till Go Raw.

Med Go Raws mixer behövs inga andra ingredienser; man tillsätter endast vatten och använder en matberedare för att hacka och blanda till bollar, bars eller fröknäcke. Övriga produkter i Go Raw-serien är ekologiska hampafrön och chiafrön, vilka är näringsrika frön att använda som komplement till exempelvis müsli eller till chia-pudding.

Fredrik Jansson på Ribbingebäcks gård finns på baksidan av Kungsörnen nya ekomjölförpackningar.

Bonden bakom kycklingen har vi sett på paketen ganska länge vid det här laget. Nu kommer odlaren bakom vetet på mjölförpackningen. Det är ett sätt att ta tillvara intresset för närodlat och i höst lanseras Kungsörnen nya förpackningar för ekologiska mjöl och med på förpackningen är fyra ekologiska odlare från Mälardalen. Gården och bonden står som garant och avsändare. På förpackningarna presenteras även i vilken kvarn mjölet malts (Malmö och Uppsala). De lantbrukare konsumenterna möter på förpackningarna är Mats Wennberg från Ärentuna prästgård, Fredrik Jansson från Ribbingebäcks gård, Carl Hermelin från Thorsvi gård och Robert Ihrsén från

Carl Hermelin, Thorsvi gård.

Kusgården. På förpackningarna berättas lite om de olika odlarna och om hur de arbetar med sin ekologiska odling, konsumenterna får lära sig mer om växtföljder och hur man minimerar ogräs och svamp.

<p>Vi jobbar bara med starka varumärken!</p> <p>ZEISS Trijicon L SWAROVSKI OPTIK GARMIN GENZO HITACHI HÄRKILÄ KLIPPO TORO Husqvarna STIHL Barbour</p>				
<p>VI HAR ALLTID RÄTT PRIS!</p> <p>KNOCK-OUT PRISER!</p> <p>Husqvarna</p>	<p>Åtelkamera GPRS Inkl. 1 års fri surf! Värde 798:-</p> <p>Scout Guard 550-12MHD Nordic Skickar bilder direkt till din mobil som e-post! 12 megapixel! Svensk meny! Svart IR!</p> <p>1 st: 1596:- 3 st: 4236:-</p> <p>(Marknadspris: 3695:-/st)</p>	<p>True North Vinterparkas</p> <p>Superfin parkas i unisexmodell. Vind och vattentät med 10 000 vattenpelare! Många praktiska fickor och med muddar i ärmslut. Svart eller röd. Pälss på huvan är avtagbart</p> <p>556:- (Mpris: 1295:-)</p>	<p>Barbour NYHETER!</p>	
<p>Husqvarna</p> <p>KOLLA MED OSS FÖRST!</p> <p>Husqvarna 550 XPG</p> <p>Tillbehörspaket till HVA</p> <p>Från: 636:- (Mp: 1305:-)</p>	<p>Genzo JAKTRADIO!</p> <p>Genzo Royal XT Storsäljaren! Marknadens absoluta favorit! 3000 mAh batteri! Multipinuttag - inga hål in i radiol!</p> <p>31 Mhz: 1436:- 155 Mhz: 1596:-</p> <p>Blanda som Du vill:</p> <p>3-pack: 3992:-</p> <p>Flerfaldig BÄST I TEST!</p>	<p>Svensk kvalitets hundmat Helsvenskt utan mellanhänder</p> <p>Genzo</p> <p>Komplett 21/10 151:-/15 kg Marknadspris: 334:-</p> <p>Extra Energi 26/16 239:-/15 kg Marknadspris: 569:-</p> <p>Helpall 24 säckar FRAKTFRITT</p>	<p>Pinewood Reed Deer OUTDOOR COLLECTION</p> <p>Äntligen ett supersnyggt jaktställe för henne med de rätta detaljerna.</p> <p>Jacka: 1436:- Byxa: 863:-</p>	
<p>Genzo Elyrggspruta</p> <p>10 liter, 18V laddbart Li-ion batteri. Levereras komplett med laddare, bärsele, & sprutör med snabbfäste.</p> <p>1596:- (Inkl moms: 1995:-)</p>	<p>SuperTrap Dubblé</p> <p>Kan kasta både enkla och dubbla duvor!</p> <p>3116:- (Inkl moms: 5595:-)</p>	<p>TKSTAR-2 GPS Spårare</p> <p>Komplettera din Astro med obegränsad räckvidd! 10 dagars räckvidd! Med avlysningsfunktion. SIM-kort ingår ej. Även perfekt för bil, båt, motorcykel, fyrhjulingar etc.</p> <p>956:-</p>	<p>Gasol driven rök</p> <p>Mycket lättanvänd rök från Landmann. Inklusive regulators värde 129 kr!</p> <p>1596:- (Marknadspris: 2495:-)</p>	
<p>Brenton Jaktställe</p> <p>Vid köp av helt ställe BJUDER vi på Genzo ullunderställ värde 795:-</p> <p>Jacka + byxa: 1996:- Varmfodrad jacka + byxa: 2396:-</p>	<p>GARMIN</p> <p>ASTRO & ALPHA</p> <p>RÄTT PRIS!</p>	<p>Mobil Jaktorn</p> <p>Enkelt att bära med sig och montera! Stege i aluminium. Kolla priset!</p> <p>1276:- (Marknadspris: 3695:-)</p>	<p>NYHET! FeedCon</p> <p>Styr din foderautomat via din smartphone oavsett var du än befinner dig! Kompatibel med alla timerstyrda foderautomater som finns på marknaden idag!</p> <p>2396:-</p>	
<p>STOR JAKTMÄSSA I BUTIKEN 25-26/9!</p> <p>VÄLKOMMEN!</p>				<p>HYLTE</p> <p>JAKT & LANTMAN</p> <p>www.genzo.se Tel. 0345-40 000</p>

Gäller så långt lagret räcker. Vi reserverar oss för eventuella tryckfel och prisjusteringar utom vår kontroll. Priserna är exklusive moms.

Hildegard, Guidlock, Dagny... Robert Nilssons fjällkor bär alla namn och personligheter.

FJÄLLKON

– inte störst, men bäst och vackrast

Nils Nilsa lantbruk drivs av åttonde generationen i byn Svartlå i Lule älvdal. Robert Nilsson har satsat på fjällkor och ser en framtida möjlighet att förädla fjällkornas högkvalitativa mjölk.

Text: Anna Bergström | Foto: Gunnar Svedenbäck

Nämn ordet fjällko till Robert Nilsson och du får en faktsäckad föreläsning med brinnande entusiasm. Med sina 38 fjällkor och cirka 50 ungdjur är Robert Nilsson den siste mjölkbonden på Luleälvens norra sida. Han har även skrivit boken "Fjällkon – historik, avel och framtid".

Hans föräldrar drev tidigare mjölkgården med röda kor. Fadern fick diskbräck på 70-talet, korna såldes 1980 och sönerna tog efter ett par år över driften av odlingsverksamheten. När de 1990 var redo för mjölkkor igen blev det fjällkor. Sedan år 2000 driver Robert Nilsson gården själv. Hans besättning består i dag av enbart fjällkor med en mjölkproduktion på cirka 7300 ecm (energikorrigerad mjölk).

Att återgå till tidigare generationers fjällkobesättningar var inte helt okontroversiellt. Många tyckte han var galen, men för Robert Nilsson handlade det om ren och skär kärlek till fjällkon.

– När jag var barn brukade jag ta cykeln till en äldre granne som drev sin gård på gammalt vis. Han hade sex fjällkor och på sommaren mjölkades de i en sommarlagård. Han handmjölkade sina kor och berättade om gamla tider under

arbetets gång. Det var en totalupplevelse för alla sinnen, dofter, ljus, och ljud. Jag blev helsäld, konstaterar Robert Nilsson.

Under de år som han har drivit lantbruket har mycket hänt. Den inbördes outtjade tävlingen mellan bygdens bönder om stiligaste plöjningen, yrkesstoltheten, och även samarbetsmöjligheterna med närliggande lantbruk, har minskat i takt med att allt fler lantbruk läggs ned. Robert Nilssons närmaste kollegor finns nu flera mil bort. Det gör arbets-, informations- och maskinbyten mellan gårdarna mer tidsödande och komplicerade än förr.

Viktig samarbetspartner

– Då blir Lantmännen som samarbetspartner ännu viktigare för mig. Jörgen (Lundkvist, säljare på Lantmännen i Luleå) ger en lokal förankring och är till stor hjälp, säger Robert Nilsson.

Robert Nilsson och Jörgen Lundkvist beskriver sig mer som kollegor än köpare och säljare. Till Jörgen kan Robert ringa när som helst om det kör ihop sig. Jörgen kan gården och vet vad Robert behöver och vill ha. Han arbetar över hela Lule älvdal och längs Skellefte älv.

– Jag letar inte det billigaste, jag vill ha

service. Jag och Jörgen planerar upp året tillsammans, resonerar om vad jag behöver och när, och han berättar om tips och nyheter. Sen gör han det bästa möjliga för mig, säger Robert Nilsson, och tillägger med ett skratt "men jag måste ju ha råd med hans kärlek".

Jörgen Lundkvist ser besöken ute på gårdarna som en stor källa till branschkunskap.

– Vi har verkligen ett ömsesidigt utbyte, och till just Robert är det otroligt

intressant att komma. Han pratar om att han är i utkanten och småskalig, men samtidigt är han väldigt framåt och i närheten av vad många stora bönder gör, säger Jörgen.

Gynnsamma odlingsförhållanden

Robert Nilsson bedriver också växtodling som består av cirka 65 hektar vall och bete och cirka 30 hektar spannmål.

– Det är bra odlingsförutsättningar här. Vi ligger lågt över havet och i söder-

Jörgen Lundkvist från Lantmännen är en viktig samarbetspartner till Robert Nilsson, i synnerhet när antalet lantbrukare minskar och avståndet till kollegor i branschen ökar.

” Hos oss jobbar vi en hel del med genetik för att testa av anlagen i rasen och för att bevara genetisk bredd i aveln. Vi har idag drygt ett 20-tal olika moderlinjer i besättningen.

Robert Nilsson är den sista mjölkbonden på Luleälvens norra sida.

läge. Vi sår 6-rads korn, 2-rads korn, havre och sen några år också vårvete. Allt tröskas. Snittskörden de senaste 25 åren är cirka 3600-3700 kilo per hektar. Snittet i Norrbotten ligger ungefär på 2100, säger Robert Nilsson.

Merparten av spannmålen torkas, men vetet och ibland 2-radskornet lutas och blandas med ensilaget i foderblandaren. Om hösten är blöt syras och säckas en del spannmål.

– Vi är självförsörjande på allt foder utom proteinkoncentratet, men jag har experimenterat med ärtor och rybs för att försöka göra en del proteinfoder själv och tänker nästa år prova rybs i lite större skala.

Till gården hör även cirka 180 hektar skog.

Lockar personal

Behovet av personal har varierat genom åren. Efter att själv ha drabbats av sjukdom tvingades Robert lämna synsättet ”det är bara att ta djupare tag med grepen”. Han drog ner på takten och tog in mer hjälp utifrån. Företaget har ungefär en heltidstjänst fördelad på flera personer, bland andra en tillrest från Skåne för att få arbeta på en norrbottensk gård.

– Jag har inte letat en enda anställd, de har alltid kommit hit. Så länge det dyker upp folk som vill vara här försöker jag ge dem plats. Jag har även två halvtider via arbetsförmedlingen – en trygghetsanställd och en utvecklingsanställd, som står för mycket pyssel och omvårdnad av djuren utifrån sina egna förutsättningar. Farsgubben är och grejar här också och det är mycket värt. Faktiskt är det mycket roligare här nu när man har mer folk runt sig.

Under vårt besök rör sig också sommarlovsgrannen Ivar Agvald, 15 år, från Stockholm runt Robert och korna. Han har fått en uppgift hos Robert och har ett brinnande intresse för lantbruk.

I Sverige finns i dag cirka tio större besättningar med fjällkor.

– Hos oss jobbar vi en hel del med genetik för att testa av anlagen i rasen och för att bevara genetisk bredd i aveln. Vi har i dag drygt ett 20-tal olika moderlinjer i besättningen, förklarar Robert Nilsson.

Robert Nilssons fjällkomjolk ingår i ett forskningsprojekt på SLU där man bland annat tittar på mjölkens kvalitetsfaktorer och jämför kor med samma genetiska anlag vid olika utfodringsintensitet. Han har nyligen också haft besök av en genetiker från Nordiska Rådets Norden, som gör en ingående översyn på fjällkon som ursprunglig svensk lantras.

Robert kan tala sig varm om kaseiner, ystningskvalitet och möjligheten att avla fram riktigt bra mjölk till kvalitetsostar. Det är en kunskap som till stor del har försvunnit i den storskaliga mjölkproduktionen där alla mjölktyper blandas samman. Det har också visat sig att många som har svårt att tåla dagens mjölk som säljs i butikerna tål fjällkomjölken bättre. Utvecklingsmöjligheterna är alltså goda, under förutsättning att det finns säljkanaler och regelverk som tillåter att man kan få ut mer för en mjölk av hög kvalitet, så det lönar sig att avla fram olika sorters mjölk för olika typer av förädling och slutprodukter.

FOTNOT: För mer information om fjällkor: www.fjallko.se

Svensk etanol god affär i Tyskland

En ny stor marknad öppnar sig i Tyskland för svensk etanol som biodrivmedel. Det skapar goda möjligheter för Lantmännen Agroetanol.

Lantmännen Agroetanol minskar koldioxidutsläppen med över 95 procent jämfört med bensin och betalas med ett högre pris i Tyskland. I Sverige tar däremot regelsystemet inte hänsyn till drivmedlets miljöprestanda.

I Sverige råder osäkerhet gällande reglerna för omställning till mer förnybara drivmedel. I Tyskland däremot arbetar man aktivt med att minska bilismens miljöpåverkan. För att uppnå EUs miljömål har man i Tyskland från 2015 infört regler som premierar minskad klimatpåverkan.

Därför har Lantmännen Agroetanol sökt avsättning utanför Sveriges gränser för etanolen som företaget producerar. På kort tid har man lyckats sälja mer än hälften av etanolproduktionen för 2015 till den tyska marknaden. I Tyskland är man beredd att betala mer för bränslen med hög klimatprestanda

och detta har lett till en kraftig resultatförbättring för Lantmännen Agroetanol. Samtidigt ger framgången Sverige exportinkomster som på årsbasis motsvarar över en halv miljard kronor.

– Det är härligt att se att vårt arbete och vår hållbara etanol uppskattas och blivit en del i den svenska miljöexporten. I vårt fall inte bara med kunskande utan reell påverkan genom en stor kvantitet av en produkt som gör skillnad redan idag för det europeiska arbetet med att minska klimatpåverkan, säger Bengt Olof Johansson, vd Lantmännen Agroetanol

Den etanol som Agroetanol producerar används i Tyskland som en komponentandel med upp till 10 procent i bensin enligt den senaste europeiska standarden för bensin.

– Vi hoppas kunna fortsätta exportframgången till den tyska marknaden eftersom det gynnar såväl vår verksamhet som Sveriges exportintäkter. Men självklart vill vi ha vettiga regelsystem som styr mot största klimatnytta även i Sverige, avslutar Bengt Olof Johansson.

Här i Norrköping kan alla tanka förnybara bränslen. Bengt Olof Johansson, vd för Lantmännen Agroetanol och övriga sällskapet på väg till invigningen av tankstationen.

Här kan alla tanka förnybart

I juni öppnade Sveriges första publika tankstation med tre olika förnybara bränslen. Bakom tankstationen ligger ett samarbete mellan Lantmännen Agroetanol och det lokala lantbrukarbolaget Energifabriken.

Macken ligger längs med E4:an utanför Norrköping och det är premiärkvalitet av de förnybara bränslena RME, HVO och ED95 (Agro Cleanpower 95) som erbjuds. Det är bränslen som har högsta möjliga klimatnytta och driftsäkerhet för transportföretagen. Infrastrukturstyrelsen Anna Johansson och Norrköpings kommunalråd Lars Stjernkvist höll invigningstal och klippte band för att

slutligen även provtanka stationen.

På plats vid invigningen var också Bengt Olof Johansson, vd för Lantmännen Agroetanol. Han konstaterade att tankstationen är ännu ett steg mot hållbarare transporter:

– För att nå målet om en fossiloberoende trafik 2030 krävs smartare transporter, effektivare fordon och nya drivmedel som kan ersätta fossil diesel och bensin. Alla förnybara drivmedel kommer att behövas i det fossilfria samhället och vi är glada över att tankstationen i Norrköping är den första i Sverige som kommer att erbjuda vårt nya drivmedel Agro Cleanpower 95 (ED95), förklarade han.

Största skörden på 25 år

Stor skörd – stora utmaningar

2015 går till historien som en av de största och intensivaste spannmålsskördarna. Trycket blev hårt på alla aktörer i kedjan från tröska till slutkund. Men med god planering och uppföljning har ändå arbetet så här långt flutit på bra i de allra flesta fallen. Så här var läget i början av september.

Text och bild: Hans Jonsson

Det har väl inte kunnat undgå någon att Sverige har haft den största spannmåls-skörden på många år. Vädret drog ut på mognaden och när tröskningen äntligen kom igång först i mitten av augusti, blev trycket enormt på Lantmännens anläggningar. Under en period på 20 dagar tog man emot över en miljon ton spannmål.

Ett enormt flöde

Det kan vara svårt att verkligen inse hur intensiv en skörd är, om man inte är inne i den, menar Mattias Pålsson, logistikchef på Lantmännen Lantbruk och fortsätter:

– Det handlade om 2000 lastbilstransporter per dag, toppat med 3000 den intensivaste dagen!

Under en tiodagarsperiod låg mottagningen över den intensivaste dagen 2014, som ändå var det största spannmålsåret på cirka 15 år. Nu skulle den största skörden på 25 år hanteras under en mycket kort period.

– En tidig skörd ger ofta många skördedagar, medan en sen skörd tyvärr ofta innebär att skördeperioden trycks ihop, berättar Mattias.

Det gäller speciellt för 2015 då skördevädret, när det väl gick att börja skörda, överlag blev väldigt bra under en sammanhängande period. Andreas Billing är ”skördegeneral” och håller med om bilden. Det har blivit många långa dagar under den intensivaste perioden:

– Men det är ju detta man ser fram emot hela året. Jag tycker att vi överlag har mycket bra samarbete och dialog med alla aktörer i spannmålskedjan.

Han menar också att det ökade antalet stora tröskor med en mycket hög kapacitet ytterligare spår på flödet under korta perioder.

Proteinproblem

Att ta emot spannmålen i rätt tid är en stor utmaning. Att den hamnar på rätt plats, till rätt kund, med rätt kvalitet och till ett bra pris – det är en minst lika stor och komplex process. Ifjol kunde Lantmännen sälja bra volymer till bland annat Frankrike och Iran mitt i skörden, vilket lättade på trycket i mottagningsanläggningarna. Läget i år har varit det motsatta.

– Det är länge sedan jag upplevt så

dålig efterfrågan vid skörd, konstaterar Mikael Jeppsson, chef för handel på Lantmännen Lantbruk.

Trycket på världsmarknaden, bland annat mycket hög skörd i Baltikum, har gett låga fysiska priser, under börspriset. Till detta har kommit generellt låga proteinhalter. En hel del malkorn och brödvete har inte klarat av proteinhaltsgränserna på 9 respektive 10,5 procent. Intresset för dessa kvaliteter är begränsat på en världsmarknad där lagren redan har ökat med nästan 15 procent sedan 2013.

– Vi måste fortsätta att utveckla våra odlingstekniker så att vi når önskade proteinhalterna även om skörden blir hög, betonar Mikael Jeppsson.

Överlag bra prissäkrat

Den akut pressade prisbilden gäller dock i huvudsak en mindre kvantitet som säljs vid skörd. En tredjedel av volymerna är prissäkrade på termin, en tredjedel på pool. Den sista tredjedelen består till hälften av depåavtal och den andra hälften försäljning vid skörd.

En ”normal” säsong brukar innebära

Skörd 2015 i korthet

- Den största på 25 år.
- Startade på allvar i mitten av augusti, nästan två veckor senare än normalt.
- Under en period på 10 dagar levererades mer spannmål varje dag till Lantmännens anläggningar än under toppdagen 2014. Det krävdes 2000–3000 lastbilstransporter per dag för att leverera spannmålen.
- Generellt bra kvalitet och bra bakningsegenskaper på brödvete, men betydande volymer med låg proteinhalt i såväl brödvete som malkorn.
- Mycket låga världsmarknadspriser vid skörd.
- Förhållandevis stor andel prissäkrad spannmål 2015 jämfört med tidigare år.
- Hämtningen kunde ske inom 3 dagar i många fall, men i Skåne och Mälardalen kunde den landa på 4–6 dagar.
- Stor höstsådd, mild vinter, bra start, kall och kylig vår/försommar, lagom varmt och soligt vid inlagring av kärnan bidrog till rekordskörden och i flera fall rekordhöga hektaravkastningar.

” Det handlar om att värdera kvantiteter och kvalitéer så att Lantmännen och lantbrukarna får ut ekonomiskt maximalt av skörden och då gäller det att prioritera smart.

att spannmålen kan hämtas i tid hos lantbrukarna.

– 3-dagars regeln är ingen garanti, utan en målsättning poängterar Mikael Jeppsson.

Den hölls på många håll men i bland annat Skåne kunde det handla om fyra dagar och i Mälardalen när det var som intensivast upp till 6 dagar. Att alltid – i alla lägen – kunna nå 3 dagar, det handlar om vilka resurser man ska bygga upp för att hantera extrema situationer.

– Vi har i alla fall hela tiden haft full kontroll över situationen. Det har inte varit kaos utan vi har kunnat jobba målmedvetet för att minimera förseningarna, betonar Mattias Pålsson.

Han poängterar även att allt inte handlar om logistik.

– Det handlar om att värdera kvantiteter och kvalitéer så att Lantmännen och lantbrukarna får ut ekonomiskt maximalt av skörden och då gäller det att prioritera smart.

Skörd 2015

I skrivande stund, en dryg vecka in i september, har skördearbetet kommit ganska långt i Sverige. Givetvis finns det betydande variationer över landet, men arbetet har ändå kommit tillräckligt långt för att man ska kunna få en hyfsad bild av skörden 2015.

” Det är lika viktigt att kunna läsa kontrakt som att kunna läsa av grödan för bästa kvävegödsling!

CHRISTIAN RADBY

Rekordskörd av vete

*Men problem
med protein-
halterna*

Utanför Lund träffar vi Christian Radby, Raby gård, som denna dag har en mel-landag på kontoret innan han ska skörda de sista hektaren höstvetet.

– När det väl kom igång blev skörde-vädrret helt ok, så det har rullat på bra i år, berättar Christian.

Höstvetet gav riktigt bra på fälten med raps som förfrukt – kanske kring 10 ton per hektar på vissa bitar. De svagare fälten gav nog ett eller två ton mindre per hektar. Men problemet har varit låga proteinhalter och därmed svårt att hålla kvaliteten på nivån som kontrakten före-skriver.

– Vi måste bli bättre på att få med proteinhalterna med dagens höga skör-dar!

Christian har flera kollegor som är nöjda med N-Sensorn som indikerade på högre kvävegivor. Och kanske behöver man inte investera i hela paketet.

– Jag tror att en handhållen N-Sensor eller N-Tester kan funka hur bra som helst för att träffa bättre än att bara titta på grödan och hoppas på att man träffar rätt, betonar Christian.

Kolla kontrakten

De låga proteinhalterna ger lägre betal-ning, men mer än så är som 2015:

– Lantbrukaren måste bli bättre på att läsa kontrakten, framför allt vad som gäl-ler när kontraktsvillkoren inte uppfylls. Då skiljer det mycket mellan olika leve-rantörer, menar Christian, som är nöjd med sina avtal med Lantmännen.

Hans budskap till kollegorna är att det är lika viktigt att kunna läsa kontrakt som att kunna läsa av grödan för bästa kvävegödsling!

Gustav Isaksson, Linköping.

Sen men acceptabel hämtning

Gustav Isaksson, Sviestad, öster om Lin-köping i Östergötland hoppas bli klar med spannmålen om några dagar. Men sedan återstår naturligtvis åkerbönorna, vårrapsen och linet.

– Höstvetet dominerar odlingen här i trakten och den har säkert gett minst ett ton mer än normalt, berättar Gustav.

Han lagrar normalt två tredjedelar av skörden, men i år fick bara hälften plats hemma på gården. Resten har gått till Lantmännen på depåavtal. Transpor-terna sköter han själv men han vet kolle-gor som har fått vänta upp till fem- sex dagar innan hämtning.

– Men jag har faktiskt inte hört någon

som är jättearg. Det är ju trots allt ett angenämt problem med tanke på rekord-skörden, skrockar Gustav.

Skörden startade en vecka, tio dagar, senare än normalt. Det var lite stressigt i början, men sedan flöt det på bra. De låga proteinhalterna är inget problem för Gustav eftersom han liksom många i trakten odlar vete till etanolfabriken.

Höstraps är inte bara en fantastisk förfrukt till höstvetet. Lyckas man med rapsen är potentialen mycket hög:

– Vi fick över fem ton per hektar i genomsnitt i år vilket är helt fantastiskt med tanke på att jag aldrig nått över 3,5 ton tidigare.

Mycket har varit positivt, men om det totalt sett blir en bra höst återstår att se:

– Jag har inte sått något höstvetet ännu, så innan jag har det i backen kan jag inte pusta ut, konstaterar Gustav.

Tobias Johansson, Sala.

Trevlig rekordtröskning

Vi drar oss upp till Sala-trakten, norr om Mälaren och då vi ringer Tobias Johans-son sitter han i tröskan och tröskar havre.

– Det ligger en hel del, men inte värre än att jag kan prata i telefon, säger Tobias förnöjsamt.

Han driver Åby Agro AB tillsammans med sin bror och far. Hälften av de 490 hektaren är skördade när detta skrivs, och det stora glädjeämnet är höstvetet. Normalskörden ligger kring sex ton men i år har det dundrat till med nio ton.

Även höstrapskörden blev bra och lan-dade på 3,5 ton per hektar. Ett strålande resultat med tanke på de kärva betingel-serna för höstraps norr om Mälaren.

Proteinhalterna har i de levererade partierna legat mellan 11,6 och 12,1 procent, vilket Tobias är klart nöjd med. Värre är det med malkornet där prote-inhalten blev för låg.

– Sen sprutade jag inte vårvetet vilket var ett misstag. Nu mognar den av allde-les för snabbt så det blir nog ingen höj-darskörd, konstaterar Tobias.

Skörden i trakten bedömer han som medelgod, men vädrret har varit extremt varierande i år. Flera rejäla regnområden och skyfall har varit ganska lokala.

– Vi har haft tur i år och klarat oss ifrån de värsta regnovädrena, inte minst det senaste som slog hårt mot Hallsberg.

Berättar Tobias som hoppas på fortsatt fint väder för såväl höstsådden som det avslutande skördearbetet.

” Vi har haft tur i år och klarat oss ifrån de värsta regnovädrena, inte minst det senaste som slog hårt mot Hallsberg. TOBIAS JOHANSSON

” Vi fick över fem ton per hektar i genomsnitt i år vilket är helt fantastiskt med tanke på att jag aldrig nått över 3,5 ton tidigare. GUSTAV ISAKSSON

Några av Lantmännen Kraffts mest sålda produkter.

KRAFFT GROOV – Sveriges mest köpta hästfoder. Ett alternativ som passar de flesta hästar och som går att få med olika proteinhalter för att passa olika grovfoder.

KRAFFT SPORT – ett energifoder som tillsammans med GROOV tempererar hästen för en optimal prestation.

KRAFFT MAXBALANCE SPC – ett unikt foder med råvaran SPC som kan hjälpa hästen med vätskebalansen och om den har känslig mage. SPC är en patenterad råvara som Lantmännen äger (framtagen av Lantmännen AS Faktor). Det går även att köpa GROOV och SPORT med SPC.

KRAFFT MUSKEL – ett koncentrerat proteinfoder som används för att bygga muskler och komplettera proteinfattiga foderstater. Baserat på potatisprotein som är ett högvärdigt protein med mycket bra smältbarhet och aminosyraprofil.

... Med RÄTT FODER vinner hästen på banan

– Jag försöker ta vara på varje häst så gott det går, maxa prestationen så bra som möjligt. Men för att en häst ska kunna prestera måste den må bra. Det är därför valet av foder är så viktigt, konstaterar travtränaren Johan Untersteiner.

Han är en av Lantmännen Kraffts större kunder och tar emot oss i sitt stall i Holmstrax norr om Halmstad en dag i juni när regnet kommer hinkvis från himlen.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Denna mörkgrå, genomblöta junidag är inte den typen av dag man tänker sig snabbtravande hästar framför sulkyn, med gruset sprutande om hjulen. Men det hindrar inte Johan Untersteiner att ge sig ut på träningspass tillsammans med ett par hjälptränare.

Johan är född in i travvärlden. Hans pappa är Peter Untersteiner, en välkänd och aktad travtränare med 170 hästar i träning. Johan fick därför lära sig köra sulkyn redan i tidig ålder. Han har varit hjälptränare och andretränare både på hemmagården och hos andra namnkunniga tränare. För ett år sedan, vi kommer faktiskt på besök på ettårsdagen, startade han egen verksamhet med 6-7 hästar i

träning till en början. Han tänkte sig en lugn start och en successiv ökning, men eftersom det gått så bra för honom har han blivit eftersökt som tränare. Vid det här laget är stallet fullt med 65 hästar och han får ständigt nya förfrågningar från hästägare. Till sin hjälp har han fem hästskötare i stallet och en till hjälp på banan.

– Det har inte varit en lugn dag det senaste året. Men jag är van vid att jobba och att det kan bli mycket tidvis var ju ingen nyhet för mig. Det har gått bra så här långt, men det är intressant att försöka göra saker på bättre sätt hela tiden, säger Johan med entusiasm.

Som tränare med eget stall är det Jo-

hans uppgift att ta hand om hästägarnas "guldklimpar" eller som han själv uttrycker det – att förvalta deras hobby så den förhoppningsvis ska kunna gå med plus. Det är i ärlighetens namn en ytterst liten skara hästägare som verkligen tjänar pengar på sina travhästar.

Kräver hög kvalitet

Att valet föll på Krafft som foderleverantör berodde framför allt på den tränare han arbetade hos som andretränare under många år. I det stallet var det Kraffts foder som gällde och Johan menar att han kunde se fördelarna med sortimentet.

– Valet var självklart för mig när jag

startade. Det funkar helt enkelt bäst. Samtidigt är det förstås väldigt lätt att säga att man ska satsa på kvalitet och kanske svårare att göra det i verkligheten. Men jag försöker verkligen hålla kvaliteten i allt vad jag gör – mat, strö, anläggningen som helhet. Allt ska hålla hög kvalitet och det har ju gett resultat.

Ja, resultaten har inte låtit vänta på sig och en del av stallens hästar har blivit riktigt lönsamma för sina ägare. Men Johan vill ändå vidare, det finns hela tiden något att förbättra, något nytt att testa. Han säger själv att han alltid har lite projekt på gång:

– Jag gillar att ligga på gränsen. Man måste våga utmana. Jag lyssnar gärna på

KRAFFT MASH Sensitive
– relativt ny produkt som vuxit snabbt i volym. Smakligt foder som blandas med vatten och passar utmärkt att använda på tävlingar och meeting när man vill få i hästen extra vätska.

KRAFFT MÜSLI High Energy – ett av tre müslifoder i sortimentet. Tillför mycket energi och fett.

KRAFFT MINER Blå
– ett mineralfoder som passar de flesta hästar. Det finns tre andra mineralfoder för att passa hästar med lite mer speciella behov.

KRAFFT VITAMIN B pellets
– en pelletterad vitamin som är lätt att dosera och mycket smaklig. Vitaminer går även att få i flytande form.

KRAFFT JOINT SUPPORT
– ett helt nytt unikt tillskott som tillför fyra viktiga ämnen som är viktiga för ledernas rörlighet. Passar extra bra till hårt tränande/tävlande och till äldre hästar.

KRAFFT GASTRO SUPPORT – ett storsäljande tillskott som säkrar en sund grovtarmsfunktion.

TRAV DRESSYR & RIDNING

Krafft gör foder för alla hästar

Hästar är olika. Jämför den känsliga tävlingshästen som ligger i hårdträning med den älskade ridhästen som lever ett stillsamt liv hemma på gården. Men vilken uppgift hästen än har behöver den foder och näring i rätt balans.

Just behovet av bra hästfoder var skälet till att Lantmännen Krafft en gång bildades. Sedan dess har sortimentet breddats, men bra råvaror är fortfarande lika viktigt.

Text: Helena Holmkrantz

Kärnvärdet i Lantmännen Kraffts verksamhet är foder på hästens villkor. Med det som utgångspunkt har Krafft sedan starten tagit fram foderblandningar till hästar. Råvaran är svensk i så hög grad som möjligt. Sedan starten har sortimentet växt mångdubbelt och blivit allt bredare i takt med att också kunderna förändrats. Senaste utvidgningen är ett stort sortiment av vitaminer och tillskott som lanserats i år.

– Vi har en bred kundkrets. Det är storförbrukare som vill köpa i bulk och det är privatpersoner med enstaka ridhästar som vill köpa sitt foder i butik i snygga förpackningar, berättar vd Jan Olofsson.

Stora skillnader

De största kunderna till Krafft har upp till 300 hästar och köper 100-tals ton foder på årsbasis. Det är också skillnad på häst och häst. Kraffts foder säljs till ridskolor som ofta vill ha enklare basfoder, såväl som till travtränare som behöver foder och tillskott anpassade till högpresterande tävlingshästar.

– Ja, det skiljer ganska mycket. Det är exempelvis lätt att en tävlingshäst får för lite mat. För att må bra och prestera bra behöver en tävlingshäst rätt mängd foder, producerat av fina råvaror. En ridhäst å andra sidan äter ofta inte så mycket kraftfoder. Ta en islandshäst som exempel, den äter kanske ett halvt kilo kraftfoder om dagen, medan en travhäst behöver 4-6 kilo kraftfoder och en tävlande häst inom hopp och dressyr något mindre, runt 3-4 kilo, berättar Elisabeth Slättsjö, som varit säljare på Krafft i tio år.

En viktig del av Krafftsäljarnas ar-

bete är rådgivningen. Att träffa kunderna och se deras hästar på plats är förstås ett naturligt sätt att arbeta med rådgivning. Många hästägare och många tävlingsstall behöver någon att diskutera med.

Utfodringsrutiner behöver ses över – hur mycket behöver hästarna per dag i olika skeden, i tävling, under viloperioder, under rehabilitering efter en skada. Vattenmängder, grovfoder och tillskott av olika näringsämnen.

– Vi har ett brett sortiment av foder och tillskott byggda på premiumråvaror. Det är inte de billigaste på marknaden, men för framför allt tävlingsställen är högsta kvaliteten på råvarorna viktigt för att kunna få bästa resultat. Trav är extremt resultatintresserat, fastställer Elisabeth.

Allt är en känslig balans, i synnerhet för tävlingshästarna. Även underlaget i boxen har betydelse för hästens välmående. Stallmiljön har stor betydelse och även det är därför ett område som Krafft satsat på. Hästen är känslig i luftvägarna och stallströet får inte innehålla för mycket terpentin från tall. I Kraffts sortiment finns både strö, kutterspån och pellets.

– Ju mer tränad en häst är, desto känsligare blir den för den yttre miljön. Hygienen är därför jätteviktig för immunförsvaret hos en tävlingshäst, förklarar Elisabeth.

Förutom att prata med säljarna finns

det möjlighet att få råd och svar på frågor via e-post och ett direktnummer till Krafft Direkt (se faktaruta).

Olika sätt att nå kunderna

– Vi försöker vara där hästmänniskorna är, både de som äger hästar och de som arbetar med hästar. Vi rör oss bland tränare, skötare och hästägare på travtävlingar och andra hästsportevenemang. Vi återinvesterar relativt stora belopp i olika typer av evenemang och samarbeten. Exempel på detta är Falsterbo Horse Show och det långa samarbetet

med Hästsportens Nationella Stiftelse och dess anläggningar Wängen, Strömsholm och Flyinge, konstaterar Jan.

De små kunderna är svårare att nå och det är en av anledningarna till att det behövs en funktion som Krafft Direkt.

– Vi har alltid varit bra på att synas bland stora kunder. Men den stora massan hästägare har kanske inte mer än en eller två hästar och det kan vara svårt att nå dem.

Därför är det viktigt att vi anpassar vår kommunikation framöver och exempelvis kommer vår närvaro på sociala medier att förändras, säger Jan.

”Valet var självklart för mig när jag startade. Det funkar helt enkelt bäst.”

råden från Kraffts säljare, men vill bilda mig en egen uppfattning.

Antalet mål mat per dag har betydelse menar Johan. Hans hästar får mat fyra gånger om dagen, tre är för lite.

– Det är egentligen inte antalet kilo mat per dag som är det avgörande, det är antalet gånger per dag som hästen får mat som har den stora betydelsen. Det och foder med jämn, hög kvalitet. Och av de olika typerna av foder är grovfodret det viktigaste. Det måste vara gjort på riktigt bra råvaror och det får kosta lite mer. Det viktiga är att det ger bra resultat i form av hästar som mår bra och presterar, fastställer Johan.

Lantmännen Krafft

Ingår i Lantbruksdivisionen
Omsätter cirka 45 miljoner
17 anställda
Huvudkontor i Malmö
Verksamhet i Sverige samt två säljare placerade i Frankrike.
Försäljning i 10 länder
Vd är Jan Olofsson
Krafft Direkt nås på 020-30 40 40 och via e-post direkt@krafft.nu

Besöksrekord på matmässa i Växjö

Årets matlandethuvudstad 2015, Växjö, visade sig från sin bästa sida och bjöd 55 000 besökare på en härlig matmässa 11–12 september.

LRF hade i år intagit Teatertorget och bjöd på aktiviteter med temat "allt mellan jord och skog" som även det lockade stor publik.

I Lantmännens monter bjöds det på smakportioner, fyra kockar jobbade för högtryck och delade ut rätter med bland annat havrepasta och flingor.

Reppe, som har en av sina anläggningar precis utanför Växjö, var med och berättade om alla godsaker, exempelvis Ahlgrens bilar, som man kan göra av glukossirap av vete. Det var strykande åtgång på kokboken "Var rädd om maten" och tidningen C, men mest populära var nog ändå retrokepsarna!

Provkörning och show hos Swecon

I mitten av juni var det dags för Swecon-dagarnas branschdag på Volvo Customer Center i Eskilstuna. Dagen innehöll strålande sol blandat med provkörning av maskiner, presentation av nya maskinmodeller och många nöjda besökare!

Förra året utökades det 750 000 kvadratmeter stora området under branschdagen då Swecon öppnade upp sin nya utrustningsverkstad. Och i år var det uppskattade konceptet tillbaka, inklusive det intilliggande mässtorget med 25 avtalsleverantörer på plats. Uppskattningsvis kom det 1 600 besökare till årets branschdag i Eskilstuna.

Även i år fick besökarna se en maskinshow under 45 minuter. Efter showen fanns det ett stort utbud med aktiviteter för besökarna att välja mellan.

Brunnby Lantbrukardagar blev en varm och gemytlig tillställning mitt under värmeböljan de två första dagarna i juli. Mässan har växt mycket sedan starten 2007 och i år deltog 94 utställare.

Den besöktes i år av 4 100 perso-

ner. Lantmännen Lantbruk och Lantmännen Maskin var tillsammans medarrangörer och satsade dessutom på en gemensam monter.

– Att Lantmännen hade en gemensam monter uppskattades både av besökarna och av oss som jobbade i montern. Vi är

ett unikt företag med verksamhet i hela kedjan från jord till bord och då är det roligt att visa upp flera sidor av verksamheten, säger Cathrine Wallin, chef för region Svea på Lantmännen Lantbruk.

Lantmännens monter var välbesökt och en mötesplats där Lantmännens förtroendevalda fanns till hands. På plats bland maskinnyheterna fanns också de uppmärksammade rosa balarna.

Ökat intresse för hållbarhet i Almedalen

Intresset för hållbarhetsfrågor ökar under politikerveckan i Almedalen. I år klättrade ämnet hållbarhet från en åttondeplats till en tredje, enbart toppat av ekonomi och vård/omsorg. Lantmännen bidrog till årets ökning genom två egna seminarier på tema hållbarhet.

Politikerveckan i Almedalen – som i år hölls 28 juni till 5 juli – gick i år på sparlåga. Inte för att det var lugnt på något sätt. Nej, det var snarare stämningen som var en annan.

Med brist på tydliga snackisar – jämställdhet förra året – var krisen i Grekland ämnet på allas läppar. Och finalen i U21-VM såklart. Lantmännen deltog på tio olika seminarier, varav tre arrangerades helt eller delvis på egen hand. Fokusområdena under

årets vecka var hållbar odling, export och politiska styrmedel för förnybara drivmedel.

Välbesökt seminarium

– Lantmännen har nyligen presenterat vår nya hållbara odlingsmetod för klimat och natur och vi ville därför samla ett antal centrala opinionsbildare i Almedalen för att diskutera konventionellt och ekologiskt lantbruk. I debatten blir det ofta mycket polarisering, men båda

odlingsmetoderna behöver utvecklas och bli ännu mer hållbara ur miljösynpunkt, säger Lantmännens hållbarhetschef Claes Johansson, och fortsätter:

– Seminariet var en snackis på stan redan på förhand. Det blev väldigt lyckat med över 150 personer på plats för att lyssna på bland annat landsbygdsminister Sven-Erik Bucht och Naturskyddsföreningens ordförande Johanna Sandahl. Vi fick ett gott betyg för arbetet med den nya odlingsmetoden. Tillsammans med Preem debatterades om politiken verkligen hänger med i den

snabba utvecklingen av biodrivmedel och klimatsmarta fordon. Ett av Sveriges klimatmål är en fossilfri fordonstrafik till år 2030. Men är det verkligen

realistiskt? Det frågade sig bland annat Lantmännens Energis divisionschef Carl von Schantz och Maria Wetterstrand, ordförande i regeringens grupp för grön omställning och konkurrenskraft.

– Vi har bara 15 år på oss och eftersom många bilar som säljs redan nu kommer att rulla på vägarna även år 2030 är det viktigt att vi har biodrivmedel som fun-

Årets fältdagar i Borgeby gick i rosa

Rosa balar som ståbord runt montrarna, rosa plast i maskindemon och, som rosen på tårtan, en rosa Valtra till salu i Lantmännen Maskins monter.

Lantmännens satsning på försäljning med Bröstcancerfonden som förmånstagar fick stort genomslag på Borgeby som än en gång slog rekord.

Det började kylslaget med tunga moln över fälten den 24 juni. Men inne i Lantmännens monter blev det ändå varmt av alla besökare som ville ha skydd från blåsten och varmt kaffe. Anställda och förtroendevalda fick arbeta i allra högsta tempo för att hinna brygga kaffe och värma kanelbullar från Unibake till vänrande besökare. Totalt serverades cirka 10 000 koppar kaffe och 12 000 kanelbullar!

Andra dagen var det betydligt varmare och efter dagens slut stod det klart att mässan besöktes av hela 21 500 besökare, vilket är nytt rekord.

Lantmännen hade tre monter på fält-

dagarna, Lantbruk, Maskin och Swecon, varav den sistnämnda inrymt sin monter i en stor lastbil. Demovisningarna hos Maskin och guidningarna i Lantbruks demoodlingar var välbesökta och intresset för Lantmännens produkter var stort.

I Lantbruks monter diskuterades det

till exempel vilka sorter som gäller inför höstsådden och på fodersidan hur man bäst anpassar kraftfodret efter årets skörd.

Maskin demonstrerade bland annat årets mässtraktor, CLAAS ARION 420. Dessutom premiärvisades en inplastare

från Kuhn som plastar både rund- och fyrkantbalar. Hårtill kom påpassligt nog den rosa traktorn som fick mycket uppmärksamhet. Den har tagits fram av Valtra och Lantmännen Maskin och för varje såld rosa traktor går 10 000 kr till Bröstcancerfonden. Den första rosa traktor såldes redan första dagen av mässan.

Ett speciellt samarrangemang mellan Maskin, Lantbruk och Ågarrelationer var guidade visningar för unga lantbrukare från hela södra Sverige. Tre grupper hann med att få specialvisningar under de två dagarna.

Samarbete mellan montrarna var det också i Barnens tipsrunda (som visade sig locka alla åldrar). Här fick deltagarna leta efter frågor både hos Maskin och Lantbruk för att kunna vinna snygga retrokopsar. Som utslagsfråga gällde det att gissa antalet kidneybönor från GoGreen i en burk. Bäst på att gissa var Nellie Andersson, Jeanette Fransson och Anton Olofsson som alla fått varsin mjukstraktor via posten.

Text och bilder:
Helena Holmkrantz

Nötfor i fokus på Elmia

I höst är det åter dags för Lantbruk Djur & Inomgård på Elmia. Lantmännen finns på plats, men har i år bytt plats och finns i djurhallen. Mässan varar den 21-24 oktober och Lantmännen medverkar med representanter från Lantbruk och medlemsavdelningen samt förtroendevalda. Lanseringen av det nya Nötforsortimentet är en huvudaktivitet i montern och givetvis bjuds alla besökare på kaffe och kanelbullar från Unibake.

gerar i traditionella fordon. Fokus ska ligga på klimatnyttan, inte den tekniska lösningen, och redan i dag finns svenska biodrivmedel med hög klimatprestanda baserade på hållbara råvaror som inte konkurrerar med matproduktionen eller bidrar till skövling, säger Per Erlandsson, vd Lantmännen Reppe och tidigare chef för FoU och näringspolitik på Lantmännen Energi.

Tydligt exportfokus

Den svenska exporten av jordbruksvaror och livsmedel ökade mellan 2013 och 2014 med cirka 9 procent, enligt en rapport från Jordbruksverket. Samtidigt finns en tydlig viljeriktning från politiskt håll att genom bland annat livsmedelsstrategin öka exporten ytterligare.

– Livsmedelsstrategin är en viktig vitamininjektion för både jordbruket och

livsmedelsbranschen. Men den behöver vara tillväxtorienterad, exportcentrerad och fokusera på att skapa ett attraktivt investeringsklimat för lantbruksföretag och livsmedelsindustri, säger Patrik Myrelid, Lantmännens strategichef, och fortsätter:

– Därför var det viktigt för oss att lyfta exportfrågan under ett seminarium i Almedalen. Vi fick möjlighet att diskutera exportfrågor med Annika Åhnberg, samordnare för livsmedelsstrategin, samt politiker från Socialdemokraterna, Moderaterna och Miljöpartiet och med kollegor från branschen. Alla var överens om att det finns goda möjligheter att skapa ett livskraftigt lantbruk och en konkurrenskraftig livsmedelsindustri, men vilka verktyg som behövs skapade en spännande diskussion.

Text: Erik Magni

FRÅN DISTRIKTEN

ÄLVSBOURG

Fältvandring i Fullestad

En fulländad sommarkväll mitt i juni samlades ett 30-tal deltagare i fälten i Fullestad utanför Vårgårda. Det var distrikt Älvsborg som bjudit in till fältvandring och med hjälp av Lennart Olsson från Lantmännen Lantbruk och Erik Jönsson från Hushållningssällskapet studerades fina odlingar av vall, höstvetete, havre och åkerbönor.

Kvällen inleddes i fälten på Kullenbergs gård, där Mikael Danelius tog emot och berättade hur man gått till väga för att få lovande höstvetete och frodig vall. Erik Jönsson tog tillfället i akt och beskrev nya sätt att bedöma det optimala behovet av kväve i förhållande till förväntad skörd. Lennart Olsson tog upp strategier för växtskydd, när insatsen lönar sig bäst, och slog fast att det finns stora fördelar med att ta kontroll redan på hösten.

– Var rädd om dina vallodlingar, prioritera dem, uppmanade Lennart Olsson och konstaterade att svaveltillförsel är något som många odlare slarvar med i vallen.

– Svavel hjälper till att bryta loss protein

så att kon kan utnyttja grovfodret bättre.

Efter denna genomgång körde deltagarna vidare till grannfälten hos Urban Jansson för att titta på havreodlingar där. Här kom diskussionen, inte helt oväntat, att kretsa kring DON och svårigheten att göra en bra och rättvisande provtagning.

– Det är en ganska dyr provtagning och den som kan komma på en enklare och säkrare metod skulle vinna mycket åt alla, konstaterade Lennart Olsson.

Fältvandringen fortsatte sedan till ett annat fält tillhörande Kullenbergs gård, där åkerbönorna precis börjat blomma. Där diskuterades framför allt åkerbönans värde, vilket mynnade ut i ett konstaterande att större delen av de åkerbönor som odlas i landet används på gård, utan att komma ut på marknaden.

Efter avslutad vandring samlades alla därefter kring grillarna och njöt av nygrillad korv i den sena kvällssolen.

Text och bild: Helena Holmkrantz

BOHUSLÄN DAL

Sommarträff i Rabbalshede

Årets sommarträff för Bohuslän Dal-distriktets medlemmar anordnades i Rabbalshede Park den 9 juli.

Kvällen började med en fältvandring i Svarteborg som Lars Svensson höll i. Några föredrog en promenad till ortens sevärdhet Linneasjön, där engagerade ortsbor berättade om dess historia och verksamhet. Även den obligatoriska tipsrundan med Lantmännen-frågor som ger många intressanta diskussioner fanns med.

Omkring 75 medlemmar från distriktet deltog och på plats fanns även personal från Lantmännen Lantbruk. Kvällen avslutades med middag, kaffe och uppskattad fartfylld underhållning av Roland Andersson och Lars Svensson från Bullarerevyn.

Text: Nina Svensson

ENKÖPING

Stor uppslutning i Bäddarö

Fältvandring, föredrag om lantbruksforskning, odlingskoncept och konsten att få största veteskörden. När distrikt Enköping, och Lantbruks region Svea, bjöd in till träff hos Anna och Håkan Bodin i Löt Bäddarö var det med ett fullmatat program.

Nästan 130 besökare mötte upp i solen. Anna Bodin, som är förtroendevald i distrikt Enköping, hälsade alla välkomna till Bäddarö och berättade kort om verksamheten på gården. Även regionens representanter för Lantmännen Lantbruk och Lantmännen Maskin fanns på plats, både för att informera och för att förse alla besökare med hamburgare direkt från kolgrillen.

Deltagarna delades sedan i två grupper och fick ta del av två pass – dels en fältvandring per traktor i omgivningen, dels en serie spännande föredrag inne i maskinhallen.

ENKÖPING

Drönare en hjälpreda i lantbruket

Enköpingsdistriktet ordnar varje år en aktivitet för sina medlemmar med stöd av en donation som gjordes till Enköpings Lantmän. Donationen kom från Alvar och Margit Spång och därför brukar träffen kallas Spångdagen.

Årets Spångdag ordnades på Haga gård utanför Enköping den 15 juni och hade som tema "Drönare i lantbruket-framtidens hjälpreda". Inbjuden att berätta om detta var Rudolf Tornerhjelm som driver jord- och skogsbruk men även ett företag som bland annat säljer drönare. Runt 75 personer njöt av vackert väder och lät sig inspireras av Rudolf.

Rudolf började med att berätta om hur han fått upp ögonen för denna teknik och hur han använder den hemma på sin gård. Det är en snabb teknikutveckling och för pengarna som en drönare kostar får man hela tiden mer prestanda. För under 15 000 kr får man i dag en batteridrivna, flygklar drönare som kan filma och ta bilder under cirka 20 min och på den tiden hinner man se ganska mycket. Maskinen innehåller förutom kamera

också GPS som håller rätt på var den är och ser till att återvända till utgångspunkten om batteriet riskerar ta slut eller komma utanför räckvidd för fjärrkontrollen.

Att en drönare är behändig att manövrera visade Rudolf genom att starta den i maskinhallen och sen gå bredvid den samtidigt som vi förflyttade oss ut på gårdsplan. Väl ute fick den som vågade prova att flyga drönaren själv.

Vad kan man då använda en drönare till? Inspektera tak, grödor och skog, dokumentera kantzoner, leta efter bortsprungna djur, se gamla dräneringar, tillsyn av djur och stängsel. Listan kan säkert utökas och bara fantasin sätter gränser.

Text: Gustav Jansson

Bild: Robert Ihrsén

Fältvandringen i Bäddarö samlade hela 130 deltagare.

Under avslutande fikapausen fanns det sedan möjlighet att träffa kolleger och säljare, få en pratstund under gemytliga former medan solen sakta gick ner över fälten.

Text och bild: Helena Holmkrantz

GÄVLEBORG

Sommarmöte på Högs-Holm

Årets sommarmöte i Gävleborg hölls hos Lars och Lina Olsson, far och dotter som har sitt lantbruk i Högs-Holm strax utanför Hudiksvall. Lina var för övrigt vår Groddenstipendiat i fjol.

Drygt 200 intresserade kom. Medlemmarna fick träffas och ventilera det mesta om skörden, mjölkpriset och dieselskatten.

Lantmännen Lantbruks nya säljare Karin Andersson fick chansen att introducera sig. Även tillträdande anläggningsansvarige på Lantmännen Maskins anläggning i Bollnäs, tillika biträdande regionchef för eftermarknad på Lantmännen Maskin i södra Norrland, återvändaren Hans Weilefors, fick tillfälle att presentera sig. Hans Westbom, chef för Lantbruk i norr, berättade om skördeläget och kommande säljaktiviteter i höst.

Lars och Lina visade gården där man bedriver både mjölkproduktion och spannmålsodling samt ett relativt omfattande skogsbruk. Gården har ett lösdrifts stall där korna mjölkas i robot sedan 2009. Alla kalvar sparas och föds upp för rekrytering och slakt. De flesta lantbruksmaskiner är köpta av Lantmännen Maskin. Nyligen införskaffades en 25-fots Claaströska. Lite väl stor för våra trakter kan många tycka men just på slätten i Högs passar den väl.

För allas trevnad serverades hamburgare från Sveriges Djurbönder med bröd från Lantmännen. Barnlotteriet med vinst till alla är mycket uppskattat. Högvinsten brukar vara en tramptraktor från Lantmännen Maskin, denna gång en Claas.

Text: Ivan Holmquist

VÄSTERNORRLAND

Höstmöte på tema lanbruksforskning

På sommarens sista dag, den 31 augusti, arrangerades höstmöte i distrikt Västernorrland. Temat var lanbruksforskning och mötet hölls i samarbete med Arla.

Västbo Mjölkgård utanför Sundsvall drivs av Karl-Åke Karlsson och blev platsen för årets höstmöte. Lantmännenmedlemmar och Arlaanslutna samlades för en innehållsrik kväll med tillfälle att träffa representanter från flera olika delar av Lantmännen. Både Lantbruk och Maskin hade lokala representanter på plats och även en Valtra-tractor för provkörning.

Kvällen började med mat från grillen och provsmakning av nya Arlaprodukter. Karl-Åke Karlsson bjöd på en rundvandring bland sina kor innan mötesdeltagarna tog plats i gårdens konferensrum.

Över 80 personer kom till mötet. Distriktets

ordförande, Desirée Håkansson var nöjd över uppslutningen.

– Det är trevligt att så många är engagerade och tar sig tid att komma en sådan här kväll, säger hon.

Under kvällen hölls föreläsningar om forskning och innovation på området växtodling och kvällens värd Karl-Åke Karlsson som är förtroendevald i Arla sammanfattade det nuvarande kärva läget för landets mjölkbönder.

En given representant och speciellt inbjuden mötesdeltagare var tidigare ordförande i distriktet Åke Söderberg. Han har under många år varit aktiv i RJN, Regional Jordbruksforskning i Norrland och tackades stort för sitt engagemang av Pär-Johan Lööf, från Lantmännen FoU. Åkes intresse för forskning och växtodling gick inte att ta miste på.

– Jag brinner verkligen för det här med forskning! sa Åke efter mötets slut.

Pär-Johan Lööf presenterade Lantmännens forskningsprojekt och nyttan av att satsa pengar i forskning. Lars Ericsson som länge arbetat med RJN föreläste om aktuella projekt och olika försöksmetoder.

Sammantaget kan konstateras att det trots mjölkkras och ett inte alltför gynnsamt skördeväder ändå verkar finnas gott hopp om framtiden bland Västernorrlands bönder.

Text: Elin Bergström
Bild: Joakim Hellmark

VÄXJÖ

Fältvandring hos stipendiater

Två av årets Groddenstipendiater Stefan och Helen Runesson stod som värdar för sommarens fältvandring i distrikt Växjö i början av juli.

På Gemla Norregård tittade vi på fina grödor och diskuterade odlingsråd för vårsäd, höstsäd samt vall.

Medverkande var Mattias Andersson, säljare växtodling på Lantmännen samt Torbjörn Henningsson och Annika Hägglund från Hushållningssällskapet.

Efter fältvandringen bjöds det på grillat från Dansjö gård.

Text: Cathrine Hannell

HÖGLANDET

Strid ström till Lantmännens monter i Nye

Hushållningssällskapets sommarmöte blev än en gång en välbesökt dag i lantbrukets och landsbygdens tecken. Vasen med drygt 500 kor och granngården Mörsebo som bedriver nötköttproduktion var värdar för årets möte med temat "Småländska produkter är en möjlighet!". Flera tusen personer valde att åka till Nye, där det var ett strålände väder och en härlig stämning bland både utställare och besökare.

Landshövdingen Minoo Akhtarzand var där och höll tal om bland annat idériokedomen och entreprenörandan på landsbygden.

Lantmännen hade en stor monter med många fina traktorekipage, rosa ensilagebalar och goda bullar från Unibake. Från Lantmännen var Maskin, Lantbruk och inte minst

distriktsstyrelsen var representerade. Lantmännen delade monter med Arla, och besökarna bjöds på bulle och mjölk, vilket var väldigt populärt. Vår monter hade en strid ström under hela dagen. Mellan ladugårdarna hölls den årliga koutställningen som hade väldigt god uppslutning av både djur och åskådare. Veteranplöjning, vallhundsuppvisning, fölmönstring och körning med oxar var andra aktiviteter under dagen.

Scouterna sålde närproducerade rejäla hamburgare med bröd bakat i Nye. Det är härligt att se en sådan levande landsbygd! Årets värdar har ett fantastiskt engagemang för både bygden och för branschen.

Text: Michaela Roxner

På gång

SEPTEMBER

Distrikt Värmland
29 september

Jordbrukardagen på Lillerudsgymnasiet kl 9:30-15:30 med föreläsningar och maskinvisningar

September
2015

OKTOBER

Sunnerbo Värnamo
7 oktober
Höstmöte

Oktober
2015

Distrikt HöglanDET

8-9 oktober

Bussresa till Danmark med tema "Hur kan vi förbättra mjölkproduktion och ekonomi på våra gårdar"

Distrikt Kristianstad

15 oktober

Höstmöte

Distrikt Västra Skaraborg

23 oktober

Höstmöte

Distrikt Östra Skaraborg

26 oktober

Höstmöte

Distrikt Sörmland

28 oktober

Höstmöte med tema Spannmål i Malmköping

Distrikt Jönköping-Tranås

28 oktober

Höstmöte med gårdsvisning hos familjen Nork, Flittered, Habo. Nybyggd lagård med robot. Agroetanol medverkar.

ÖSTERGÖTLAND

Kölbäcksdagen lockade

Kölbäcksdagen – en fin tradition som i år lockade drygt 100 personer som kom och lyssnade på aktuell info inför höstsådden, och tittade på fina grödor i fält.

Karin Oscarsson, Växtråd berättade om hur man lyckas med etablering av höstraps på bästa sätt. Göran Karlsson, Lantbruk informerade om specialodlingen av Vistive höstraps, och lantbrukssäljarna Fredrik Isacson och Josefin Andersson drog aktuellt inför skörd och höstsådd. Efter fältvandringen bjöds det som avslutning på kvällen på gott från grillen och smaskig efterrätt. Stort tack till värdarna familjen Philipson!

Text: Cathrine Hannell

JENS EDHOLM
Råvaruanalytiker,
Lantmännen Lantbruk

SEPTEMBER 2015

Spannmålspriscykeln – den stora pristrenden

E Decenniet före finanskrisen medförde stigande råvarupriser stora investeringar i produktionskapacitet som möjliggjort den överproduktion av spannmål och oljevaxter som vi ser i dag. Växande globala utgående lager pressar prisutvecklingen där det enda botemedlet mot lägre priser är – lägre priser!

En snabb historialektion lär oss att råvaror under decenniet innan finanskrisen, befann sig i vad som ofta benämns som en supercykel (bild 1) av stigande priser. Den ekonomiska tillväxten i världen gick på högvärv och begrepp som "de Asiatiska Tigernarna", "BRIC" och "ett snabbväxande Afrika" myntades. Den snabbväxande ekonomin efterfrågade stora mängder råvaror vilket drev upp priser på olja till över \$120/fat, vete till över €200/ton och övriga råvaror till motsvarande höga prisnivåer. Det blev en lönsam affär att investera i produktionskapacitet av råvaror vilket ledde till att det började skövlas regnskog i Brasilien för att göra plats åt odling av sojaböner och i USA offrades naturbevarandelagar för att möjliggöra utvinning av olja. Lönsamheten i investeringarna förutsatte att tillväxten i världen skulle fortsätta och översättas i motsvarande ökning i efterfrågan.

Tre förklarande skäl till prisfallet
Så blev inte fallet. Sedan finanskrisen, och därmed slutet på supercykeln, har råvarupriser, inklusive spannmålspriser, mjölkpriser och oljevaxtpreiser sjunkit och lönsamheten för lantbrukare världen över har blivit allt mer ansträngd. De tre huvudsakliga anledningarna är:

1) Divergerande monetär politik – Ekonomin i USA börjar återhämta sig, arbetslösheten minskar och centralbanken ser ut att höja räntan redan i år för att kontrollera tillväxten. Samtidigt har resten av världen problem med tillväxten. Ett starkt USA och svagt resten av världen gör att dollarn stärks. Det faktum att de flesta råvaror noteras i dollar, gör att många prisfall är värre i dollar mätt än vad det är för en svensk lantbrukare (bild 2).

2) Överkapacitet och överproduktion – 10 år av stigande priser under supercykeln uppmuntrade till investering i råvaruproduktion till en grad där produktionskapaciteten i dag är större än efterfrågan.

3) Inbromsning i tillväxtländer – Investeringar i produktionskapacitet gjordes under antagandet att den ekonomiska tillväxten under supercykeln skulle fortsätta på överskådlig framtid. När Kina, Indien och andra tillväxtländer nu inte lever upp till förväntningarna så är produktionen större än efterfrågan och lager av spannmål, oljevaxter och andra råvaror växer snabbt.

För att den produktionskapacitet vi har byggt upp under supercykeln ska vara i balans med efterfrågan måste priserna sjunka. När priser sjunker ökar efterfrågan i såväl gamla som nya användningsområden. Ett bra exempel är hur låga majspriser i USA efter överproduktion i början av 2000-talet resulterade i att etanolproduktion blev lönsamt, en industri som nu motsvarar 40 procent av efterfrågan.

Valutaeffekten

Paradoxen är alltså att botemedlet mot lägre priser, är lägre priser. Men, inte alla länder har upplevt fallande råvarupriser sedan finanskrisen (bild 2), beroende på valutaförändringar. I Brasilien och Ryssland är vetepriiset till och med högre än vad det var för fem år sedan, samtidigt som det är betydligt lägre i USA.

Fortsatt högre priser i Ryssland och Brasilien, trots prisfall i andra länder som USA och Europa, gör att produktionskapacitet fortsätter öka, speciellt av sojaböner. Brasilien producerade 40 miljoner ton sojaböner år 2000, inför det här skördeåret väntas mängden brukade hektar öka med ytterli-

gare tre procent och landet nå en skörd om 97 miljoner ton, det vill säga en ökning om 142 procent sedan år 2000. I Ryssland och grannländerna kring Svarta Havet beräknas produktionen, enligt Macquaire, öka med 50 procent till år 2030.

Kanske är vi nära slutet av nedgången

Tills dess att global produktion minskar som en konsekvens av lägre priser, utan att ge missvisande signaler från valutaeffekter orsakade av centralbankens stimulansåtgärder, så kommer prisuppgångar att bli förkortade samtidigt som prisnedgångarna kommer förlängas.

Prisutvecklingen för vete- och oljevaxter kommer med andra ord att på överskådlig framtid kämpa i motvind. De flesta priscykler brukar vara i 5–7 år. Nedgången som nu har varat sedan 2009 bör med andra ord nå sitt slut inom snar framtid. Global befolkningstillväxt innebär att ytterligare två miljarder människor kommer att befolka jorden innan 2050, därför kommer efterfrågan naturligtvis att komma ifatt produktionen förr eller senare och till och med skapa behov för utökad produktion. Eventuellt medför det en ny "supercykel", resten kommer framtiden att utvisa.

Denna marknadsinformation har tagits fram av Lantmännen ek för, Division Lantbruk. Syftet med marknadsinformationen är att ge allmän information till kunderna och utgör inte något investeringsråd eller personlig rekommendation.

BILD 1 Prisutveckling för en korg olika råvaror i förhållande till vete

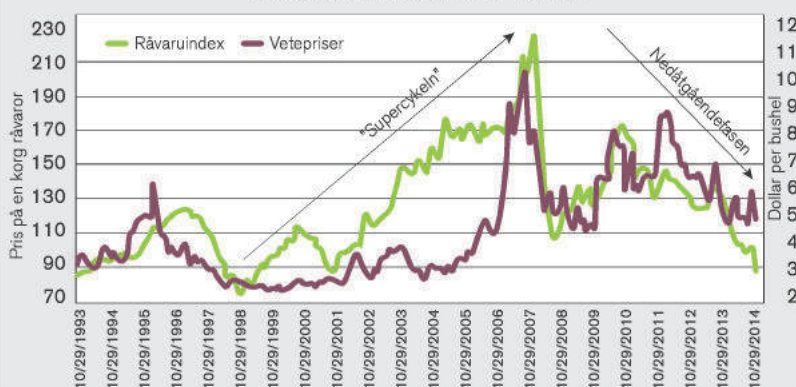
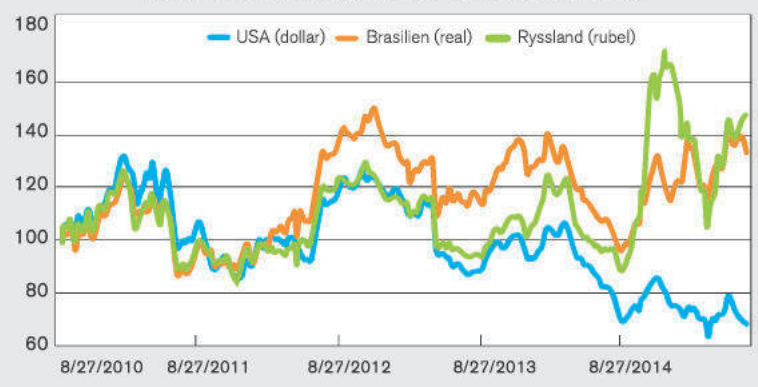

BILD 2 Prisutveckling (nominell) på franskt kvornvetefutures i olika valutor

SEPTEMBER 2015

GÖRAN KARLSSON
Produktmarknadschef
Havre/Råg/Trindsäd
/Eko/Lin

Året avkastning i topp men låga proteinhalter

Det produceras mycket vete i världen och i Europa. Det finns många användningsområden från foder till barnmat. En del går till kvarnindustrin, en del till pasta, en del till etanol och annat till sprittillverkning. Alla har olika krav som förmedlas till lantbrukaren via olika avtal. Ibland är det kopplat till olika sorter och vissa kunder betalar inte alls för hög proteinhalt.

Årets skörd kommer att gå till historien som en av de bästa någonsin när det gäller avkastningen per hektar. Rekord har slagits, men när det gäller kvaliteten är den generellt inte alltid optimal för att få ut bästa pris på försäljningsmarknaden. Det kan tyvärr påverka lantbrukarnas lönsamhet. De som däremot uppfyller kundernas önskemål är vinnare.

En stor del av skörden återstår när detta skrivs och mycket kan hinna hända innan skörden är avslutad.

När det gäller kvarnindustrin och för att lyckas som bäst på exportmarknaden är det annorlunda. Som regel är det en hög proteinhalt som betalas bäst per ton och det ger dessutom bredast användning och tillträde till den största marknaden.

Årets veteskörd är så här långt av en mycket bra kvalitet när det gäller falltal och rymdvikt och har skördats vid en låg vattenhalt. Proteinhalten är dock tyvärr för låg för att vara optimal. Den ligger som snitt för Lantmännens invägningar på 10–11 procent. Det optimala för att få ut det allra bästa på marknaden vore en proteinhalt på 11,5–12,0 procent, vilket innebär att vi ligger ca 1,0–1,5 procent för lågt.

Det finns självklart sortskillnader, men det är inte någon dramatik mellan sorter utan det är avkastningen per hektar och tillgängligt kväve som påverkar mest. Generellt är det något högre nivå i södra Sverige jämfört med övriga landet. I Mellansverige är proteinhalten något högre norr om Mälardalen än söder om. För att vara konkurrenskraftiga på exportmarknaden för vete måste vi få upp våra proteinhalter till 11,5–12,0 procent på kvarnvetestandard. Det innebär att odlingen måste intensifieras med högre kvävegivor och stråförkortning för att både avkastning och kvalitet ska ligga bra till. Vete med låga proteinhalter köps av de utländska kvarnarna av ett skäl – den är billig.

Ekologiskt höstvete

Under de senaste åren har den ekologiska lantbrukaren i Sverige blivit duktigare på att ta en allt högre avkastning per hektar. Tekniken för bättre etablering på hösten och ett bra bestånd har utvecklats. Tyvärr har lantbrukarna inte tillgång till bra verktyg och tillräckliga lönsamma produktionsmedel för att i takt med högre avkastning också kunna bibehålla bra proteinhalt eller till och med höja den. Faktum är att den genomsnittliga proteinhalten för Lantmännens invägningar på ekologiskt kvarnhöstvete sjunkit under de senaste åren.

Även här är det som för det konventionella vete. Det begränsar antalet användningsområden och även tillträde till den så intressanta exportmarknaden. På den inhemska marknaden kan det i en växande marknad också göra att vi inte får fram tillräckligt med bra kvarnvetestill till den svenska kvarnindustrin och därmed intressanta erbjudande till svenska

”För att vara konkurrenskraftiga på exportmarknaden för vete måste vi få upp våra proteinhalter till 11,5–12,0 procent på kvarnvetestandard.

konsumenter, där råvaran är svensk.

Årets skörd av kvarnhöstvete visar enligt Lantmännens invägningstatistik en nivå på cirka 9,5–9,7 procent. Kvarnarna önskar minst 10,5 procent och det är i stort sett samma krav i hela Europa. Med årets värden ligger vi därmed cirka en procent för lågt. Av analyserade invägningar ligger, så här långt enbart 15–20 procent över 10,5 procent. För att få fram tillräckligt med vete till de svenska kvarnarna ställs stora krav på sortering, både i Lantmännens anläggningar och på gårdarna. Lantmännen kommer ha ett stort intresse att köpa kvarnhöstvete som ligger på gård, med nivåer över 10,5 procent.

Prisskillnaden är i dag stor mellan ekologiskt kvarnvetestandard och fodervete, skillnaden är just nu cirka 400 SEK/ton och kan komma att öka. Dessutom kan man få ett proteintillägg om nivån är över 10,5 procent. Maximalt kan det ge 200 SEK/ton, om nivån är 11,5 procent.

Grynhavre

Årets grynhavre har hitintills bra kvalitet. Den har en ljus och fin färg, bra rymdvikt och även bra sortering. Grynhavren är som ett ”årgångsvin”. Vi vet inte med exakthet hur den fungerar förrän industrin ”smakat” på kvaliteten. Men så här långt ser det mycket bra ut för våra kunder.

Förra året, skörd 2014, såg den fin ut när den kom ut från tröskan, men när den kom in till kvarnarna visade det sig att det fanns en alldeles för stor andel av små kärnor, även om den var bra rensad. Dessutom var den svårskalad. Det försämrade utbytet kraftigt i industriprocessen. Det innebär att per 100 kilo rensad grynhavre som gick in i industrin fick man ut en lägre andel som gick att använda, i många fall under 70 procent, när målet är att helst hamna över 72 procent. Men detta är svårt att göra något åt som lantbrukare. Det är sortvalet som styr, men också årsmånen, det vill säga väderförutsättningarna under odlingsårsången.

Tyvärr har vi, när detta skrivs, fått ett avbrott på grund av regn, när det återstår cirka 50 procent av havren att skörda i Sverige. Det kan naturligtvis påverka kvaliteten kraftigt om det fortsätter. Regn gör att mogen havre snabbt blir mörkfärgad, i värsta fall börjar den gro och vi får olika stadier av grodda kärnor. Kvarnindustrin accepterar inga groddar eller grodda kärnor. Vi har dessutom även i år ett ”DON spöke” som lurar

runt hörnet. Fram tills regnet började kring månadsskiftet augusti/september har vi dock sett låga värden. Tendensen är dock stigande och det finns en oro att värdena kan fortsätta stiga om regnandet fortsätter.

Malkorn

Även för malkornskvaliteten har den höga skörden i landet spelat ett spratt för odlarna och även för möjligheterna att få ut bästa pris på marknaden. Lantmännen har ett snitt på cirka 9,0 procent i södra Sverige och 9,2 procent i Mälardalen. Kravet från mälteriindustrin är min 9,5 och max 11,5 procent för att de i sin tur ska kunna uppfylla bryggeriernas krav på malten. Det innebär att många lantbrukare, med de variationer som finns i landet, hamnat under Lantmännens lägsta accepterade nivå på 9,0 procent och blir avräknade som foderkorn.

Låga proteinnivåer ger ett öl med alldeles för låg skumning och även i processen försämrad jäsnings. År proteinhalten för hög blir ölen grumlig och får sämre hållbarhet.

För övrigt är malkornet så här långt, allt är inte skördat när detta skrivs, av en mycket bra kvalitet. Angreppen av fusarium är låga och andelen som har skalskador och grönskott är också låga. Grobarheten på det som skördats är mycket bra och det mesta klarar dessa krav.

Kvaliteten på övriga grödor

För övriga grödor ser det bra ut kvalitetsmässigt. Rapsen har återigen gett en bra avkastning. Oljehalten är fortfarande hög som genomsnitt, men jämfört med förra året är den cirka en procent lägre och ligger på cirka 46 procent som ett snitt värde.

Årets rågskörd är också av en mycket hög kvalitet. Falltalet ligger på cirka 275 sekunder och är något lägre än förra året, vilket faktiskt knäckebrödsindustrin uppskattar.

Lagring och torkning

Det har sagts förut, med god torkning och lagring undviker man obehagliga överraskningar senare under lagringsperioden, vilken i vissa fall kan bli en lång period. Snabb nedtorkning och jämn nedtorkning till max 14 procent vattenhalt är oerhört viktigt för att klara en lång lagringsperiod. Temperaturkontroll är nödvändig för att övervaka kvaliteten. Speciellt när man har större andel gröna kärnor/grönskott är det viktigt att kontrollera så man inte får bakslag och förhöjd temperatur med risk för insektsangrepp.

LÄKEMEDEL - FÖRBRUKNING - UTRUSTNING

NYHET!

DJURAPOTEK I SJÖBO!

- Swevet djurapotek finns även i Uppsala, Göteborg och Karlstad
- Tillgängliga produktspecialister för rådgivning inom djurhälsovård
- Webshop för enkla beställningar - www.swevet.se
- Snabba leveranser direkt till gården

ERBJUDANDE TILL LANTMÄNNENS MEDLEMMAR

- Rabatt på inköp av förbrukningsartiklar
- Bonus på inköp av läkemedel
- Ni kan enkelt börja handla/spara pengar inom en vecka
- Lantmännen är huvudägare i Swevet

Apotek med tillstånd
av Läkemedelsverket

KONTAKTA VÅRA SÄLJARE SÅ BERÄTTAR DE MER!

Björn Hammarström
Säljare
Ansvarig Lantbruk
0730 - 78 39 00
bjorn@swevet.se

Jessica Lamkén
Säljare
0731 - 50 47 52
jessica@swevet.se

Andreas Olred
Säljare
0767 - 82 88 00
andreas@swevet.se

Hans Lindgren
Säljare
0706 - 17 69 05
hans@swevet.se

Mariam Shamoon
Säljare / Farmaceut
0725 - 844 944
mariam@swevet.se

Swevet har svaren på dina frågor!